

SINAMBUN TIRERU YIRUSE

Sinambun Tireru Yiruse te, Isireliban ban te ta bɔnu kua yirun gariya ta mɔ. Waati ye sɔɔ, Gusunɔn sɔmɔ Eliseewa u Isireliban sinambu kirɔ kua ben mɛm nɔɔ sarirun sɔ.

Ta sun sɔɔmɔ nge mɛ yiberɛba ba na Asirin di ba Isireliba gura ba ka da ben temɔ. Ma ben banda nɔru kua, ma n tie Yudabagiru. Adama wɔɔ wunaa teeru ka wɔkura nɔɔbun biru, Babilonin sina boko u na u Yudaba wɔri. Ma u Gusunɔn sɔa yerun yɔnu gura kpuro ma u Yudaban sinambu gabu ka maa Yudaba gabu mwɛɛra u ka da win temɔ Babiloniɔ. Saa yera Yudaban tiin banda nɔru kua.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban bandu ka Yudabagirun gari, wiru 1n di sere wiru 17.
2. Yudaban ban dɔakiru, wiru 18n di sere wiru 24.
3. Yerusalemun kpeeru, wiru 25.

Gusunɔn sɔmɔ Eli ka Akasia

¹ Akabun gɔɔn biru Mɔabuba ba maa ka tii yinam seewa.

² N deema Akasia u wɔruma saa win gidambisan fɛnɛntin di. Ma u tii mɛɛra kua gem gem. Yera u win bwɔabu gɔra u nɛɛ, i doo i man bikiaru kua Filisitiban bɔu wi ba mɔ Baali Sebubun mi Ekoroniɔ. Kpa u man sɔ nɔ n kon se nɛn mɛɛra yen bosun di.

³ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔn gɔrado u Eli Tisibigii sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a ka Isireliban sina bokon sɔmɔ be yinna kpa a bu sɔ a nɛɛ, n n Gusunɔ sariwa Isireliɔ, i ka bikiaru dɔɔ bɔu wi ba mɔ Baali

Sebubun mi Ekoroniɔ? ⁴Yen sɔ̄ tɛ̄, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerumɔ u nɛɛ, kpɪn yee tɛ̄ sɔ̄ Akasia u kpɪ mi, u n̄ maa seemɔ. U koo gbiwa ka gem.

Ma Eli u seewa u da u kua nge mɛ ɔrado wi, u gerua. ⁵Saa yera sɔmɔ be, ba wurama Akasian mi. Yera u bu bikia u nɛɛ, mban sɔna i wurama fuuku mɛ.

⁶Ba n̄n wisa ba nɛɛ, ɔowa u sun sennɔ na, ma u sun sɔwa u nɛɛ, su ɔsiro wunen mi, kpa su nun sɔ su nɛɛ, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, n n̄ Gusunɔ sariwa Isireliɔ wunɛ sina boko a ka bikiaru dɔɔ Baali Sebubun mi Ekoroniɔ? Yen sɔ̄ tɛ̄, kpɪn yee tɛ̄n mi a kpɪ mi, a n̄ kaa maa se, kaa gbiwa.

⁷Akasia u kpam bu bikia u nɛɛ, durɔ wi i ka yinna mi, amɔna u sɔa.

⁸Ba n̄n wisa ba nɛɛ, durɔ wi, yaa sansun yabera u sebua. Ma u ɔnan kpaka sɛke pɔraɔ.

Yera Akasia u nɛɛ, Eliwa, Tisibigii.

Akasia u kɪ u Eli mwa

⁹Ma Akasia u tɔmbu weeraakuru ɔra ka ben wirugii u nɛɛ, bu doo guuru wɔllu mi Eli u sɔ̄, bu n̄n mwaama. Ye ba tura mi, yera ba n̄n sɔwa ba nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ wunɛ! Sina boko u nɛɛ, a sarama.

¹⁰Eli u wirugii wi wisa u nɛɛ, n̄ n sɔan na Gusunɔn sɔmɔ, dɔɔ u sarama wɔllun di u wunɛ ka wunen tɔmbu weeraakuu te wɔri.

Yera dɔɔ u sarama u bu wɔri. ¹¹Akasia u maa kpam wirugii ɔoo ɔra ka tɔnu weeraakuru. Ye u tura Elin mi, yera u n̄n sɔwa u nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ wunɛ, sina boko u nɛɛ, a sarama fuuku.

¹²Ma Eli u n̄n wisa u nɛɛ, n̄ n sɔan na Gusunɔn sɔmɔ, dɔɔ u sarama u nun wɔri wunɛ ka wunen tɔmbu.

Ma dǎo u sarama u durǎ wi ka win tǎn be kpuro wǎri u go. ¹³ Yera Akasia u kpam wirugii goo gǎra nǎn itase ka tǎmbu weeraakuru. Ye wirugii wi, u tura mi, yera u yǎwa sere mi Eli u sǎ, ma u yiira win wuswaaǎ u nǎn kana u nǎe, Gusunǎn sǎmǎ wunǎ, na nun kanamǎ, a nǎ ka tǎmbu weeraakuu ten wǎaru mǎerio. ¹⁴ Domi a dera dǎo u wirugibu yiru ye wǎri, ka ben baawuren tǎmbu weeraakuukuubu. Adama nǎ, na nun kanamǎ, a nǎn wǎaru mǎerio.

¹⁵ Saa yera Yinni Gusunǎn gǎrado u Eli sǎwa u nǎe, a ka durǎ wi doo, a ku berum ko.

Ma u sara ba da sina bokon mi. ¹⁶ U sina boko sǎwa u nǎe, ameniwa Yinni Gusunǎ u gerua. U nǎe, Gusunǎ sariwa Isireliǎ wǎn mi kaa bikiaru ko, a ka bikiaru dǎo Filisitiban bǎu wi ba mǎ Baali Sebulun mi, Ekoroniǎ? Yen sǎ, kpin yee tǎ sǎ a kpǎ mi, a nǎ maa seemǎ, kaa gbiwa.

¹⁷ Yeniban biru Akasia u kpuna u gu nge mǎ Yinni Gusunǎ u raa gerua saa win sǎmǎ Elin nǎn di. Ma Yoram u bandu di. Domi Akasia u nǎ bii mara. Ma win wǎnǎ Yoram u bandu di. N deema Yudaban sina boko Yoram, Yosafatin biin bandun wǎo yiruse sǎra mi.

¹⁸ Ye Akasia u kuan sukum ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sǎ.

Eli u suara wǎllǎ

2

¹ Ye saa ya tura Yinni Gusunǎ u ka Eli sua wǎllǎ ka woo guna, yera wi ka Elisee ba seewa ba yara Giligalin di. ² Swaa sǎ, yera Eli u Elisee sǎwa u nǎe, a yǎro mini, domi Yinni Gusunǎ u man gǎriǎ sere Beteliǎ.

Ma Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wāaru ka maa wunen tiigiru na n̄ nun derimə.

Ma ba da Beteliə sannu. ³ Yera Gusunən səmən bwāabu gabu, ba yarima ba Elisee sōwa ba nεε, a yē ma gisəra ba koo nun wunen yinni suari?

Ma u bu wisa u nεε, oo, na yē. I bεen n̄su mario.

⁴ Ye ba maa swaa wəri ba doonə, yera Eli u kram Elisee sōwa u nεε, a yōro mini. Domi ba man gəriə Yerikoə.

Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wāaru ka maa wunen tiigiru na n̄ nun derimə.

Ma ba da Yeriko mi sannu. ⁵ Ma Gusunən səmən bwāa be ba wāa Yerikoə, ba Elisee sōwa ba nεε, a yē ma gisəra ba koo nun wunen yinni suari?

Ma u bu wisa u nεε, oo, na yē. I bεen n̄su mario.

⁶ Ye ba maa swaa wəri ba doonə, yera Eli u maa nùn sōwa u nεε, a yōro mini, domi Yinni Gusunə u man gəriə Yuudenio.

Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wāaru ka maa wunen tiigiru, na n̄ nun derimə.

Ma ba swaa wəri ba n̄ doonə. ⁷ Gusunən səmən bwāa ben t̄nu weeraakuru ba na ba yōra Yuudenin daarun deedeeru, ba desire fiiko. Ma Eli ka Elisee ba da ba yōra daa ten goorə. ⁸ Yera Eli u win kumbooro pota u gu kurua u ka daa ten nim so. Ma nim mε, mu burana mu kua tem dira. Ma be yiru ye, ba t̄bura ba doona.

⁹ Saa ye ba sara ba kpa, Eli u Elisee sōwa u nεε, mba a k̄i n̄ nun kua bu sere man nun suari.

Elisee u nεε, ye na nun kanamə yera a de na n wunen dam mε Gusunən Hunde u nun wēn n̄n yiru mə.

¹⁰ Eli u nùn wisa u nεε, gãa sēsəgina a bikia. Adama à n man waamə sanam mε na suaramə wəllə, ya koo koorə nge mε a kī. À kun maa man wa ya n̄ koorə.

¹¹ Nge mε ba faagi m̄ ba ka d̄ə, yera gãanu ganu na ka d̄ə nge tabu kεkε ye dumi gawe ka yen maasəbu, ma ya bu karana. Ma Eli u suara wəllə ka woo guna. Ma u win kumbooro k̄ə temə. ¹² Saa ye Elisee u wa ba ka Eli doona, yera u n̄əguru sua wəllə u nεε, n̄n baaba, n̄n baaba, wunε wi a s̄aa Isireliban dam mε mu bu k̄əsu nge ben tabu kεkε dumigii ka yen maasəbu.

Yen biru u n̄ maa nùn wa. Ma Elisee u win tiin yaberu n̄enua u ḡia wasi yiru, nuku sankiranun s̄ə. ¹³ Ma u kumbooro ge sua ge Eli u k̄ə temə. Yen biru u ḡəsirama u na u ȳra Yuudenin daarun t̄əbuə.

¹⁴ Yera u kumbooro ge sua u ka nim mε so u nεε, mana a w̄aa, Gusunə, Elin Yinni. Mana a w̄aa!

Ma nim mε, mu burana mu kua tem dira. Saa yera u t̄əbura. ¹⁵ Yera Gusunən s̄əmən bw̄aa be ba na Yerikon di mi, ba nùn wa. Ma ba nεε, Elin dam mu w̄aa Elisee s̄ə.

Ma ba nùn sennə da, ba yiira win wuswaaə ba wiru tem girari. ¹⁶ Yera ba nùn s̄əwa ba nεε, bεsε wunən bw̄āabu s̄ə, tabu durəbu weeraakuru ba w̄aa. A de bu da bu nun wunən yinni kasuama. S̄ərəkudo, Yinni Gusunə u ko n nùn deri guuru garun wəllə, n̄ kun mε w̄əwa gaa s̄ə.

Ma Elisee u bu wisa u nεε, i ku de bu da.

¹⁷ Adama ba nùn bikia ba baasi. Ma u wura u nεε, bu doo.

Yera t̄ən be, ba da ba Eli kasu sere s̄ə ita ba n̄ nùn wa. ¹⁸ Yen biru ba ḡəsirama ba Elisee deema

Yerikoɔ. Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, na ñ daa bɛɛ sɔɔwa na nɛɛ, i ku da?

Elisee u nim dorasia

¹⁹ Sɔɔ teeru Yerikogibu ba na Eliseen mi, ba nɛɛ, bɛsɛn wuu ge, ga wã nge mɛ wunɛ bɛsɛn yinni a waamɔ. Adama gen nim kun gea sãa. Mɛya mu ku ra de gãanu nu ma, saa tɔmbu sere ka yaa sabenɔ ka dãaɔ.

²⁰ Yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu gbɛɛ kpaaru tama bu bɔru doke te sɔɔ.

Ma ba ka nùn tu naawa. ²¹ Ma u da daa ten wirɔ, u bɔɔ te doke mi. Yera u nɛɛ, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo nim mɛ dorasia, mu ñ maa goo goomɔ, mu ñ maa yinamɔ gãanu nu ma.

²² Ma nim mɛ, mu dora sere ka gisɔn gisɔ nge mɛ Elisee u gerua.

Yɛɛ kɔsi yi bibu go

be ba Elisee yɛɛmɔ

²³ Saa Yerikon di Elisee u maa da Beteliɔ. Yera swaa sɔɔ, biba nùn wuremɔ ba mɔ, wii kpararugii, a yario minin di.

²⁴ Yera Elisee u sãira biruɔ u bu mɛɛrima ma u bu bɔrusi ka Yinni Gusunɔn yĩsiru. Yera yɛɛ kɔsi yiru yi yarima dãa sɔɔn di yi ben weeru ka yiru sɛsuka yi go. ²⁵ Saa Beteli min di, u maa da guu te ba mɔ Kaameliɔ. Min diya u gɔsira u da Samariɔ.

Yoram u kua Isireliban sina boko

3

¹ Yosafati Yudaban sina bokon bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔra, Yoram Akabun bii u bandu di Isireliba sɔɔ, Samariɔ. U kuawa wɔɔ wɔkura yiru ban te sɔɔ. ² Ma u kɔsa kua Yinni

Gusunən wuswaaə. Adama ya n̄ win tundo ka win m̄erogia tura. Domi u b̄ū wi ba m̄ə Baalin bw̄āarokunu k̄əsuka ye win tundo u raa kua. ³Yeroboamu N̄ebatin bii wi u Isireliba doke toraru s̄əən yira u sw̄ī mam mam.

Isireliba

ba ka M̄əabuba tabu kua

⁴ N deema M̄əsa, M̄əabuban sina boko, yaa sabenun s̄əmbura u ra ko. M̄əya Isireliba ba ra n̄n̄ m̄əuru m̄waari. M̄əə tera ȳāa ḡbiibi n̄r̄əbun suba wun̄əbu (100.000) ka ȳāa kin̄enu n̄r̄əbun suba wun̄əbu, ka sere maa nin sansu. ⁵ Saa ȳè s̄əə Akabu u gu, yera M̄əabuban sun̄ə wi, u Isireliba seesi. ⁶ Yera s̄əə teeru Yoramu u seewa Samarin di u da u Isireliban tabu kowobu kpuro bera. ⁷ Ma u ḡra bu Yosafati Yudaban sina boko s̄ə bu n̄əə, wee, M̄əabun sun̄ə u n̄n̄ seesi. Yen s̄ə, wi Yosafati u k̄ī u na u ka n̄n̄ da bu M̄əabun sun̄ə wi w̄əri? Ye Yosafati u gari yi nua, u wura u n̄əə, oo, kon da n̄ə ka n̄n̄ t̄ambu, ka maas̄ə tabu dur̄əbu. Domi n̄ə ka wun̄ə sa s̄āawa tia. ⁸ Adama u bikia u n̄əə, swaa yer̄ə sa ko kpe su ka bu w̄əri bi da. Ma Yoramu u n̄əə, bu doo bu n̄n̄ s̄ə ma ba koo kpewa Ed̄əmun gbaburu tem mi ḡāanu ku ra kpi gian di.

⁹ Ma Isireliban sina boko ka Yudaban sina boko ka Ed̄əmun sina boko ba seewa ba swaa ye w̄əri. Ye ba s̄īa s̄əə n̄əəba yiru yera sinam be, ka ben tabu kowobu ka ben yaa sabe ni ba ka bu sw̄ī kpuro, ba nim bia bu n̄ə. ¹⁰ Ma Isireliban sina boko u n̄əəgiru sua u n̄əə, kuukuu! Yinni Gusun̄ə, a b̄əse sinambu ita yeni sokawa a ka sun M̄əabuba n̄əmu b̄eria?

¹¹ Saa yera Yosafati u nεε, Yinni Gusunɔn sɔmɔ goo sari mini, wɪn min di sa ko kpĩ su nɔ ye Yinni Gusunɔ u koo sun sɔ?

Ma Isireliban sina bokon bɔɔ turo u nεε, Elisee Safatin bii u wãa mini, wi u raa sãa Elin bɔɔ.

¹² Ma Yosafati u nùn bikia u nεε, Yinni Gusunɔ u ra ka nùn gari ko?

Ba nεε, oo.

Saa yera Isireliban sunɔ ka Yosafati Yudaban sunɔ, ka Edɔmun sunɔ ba seewa ba da Eliseen mi.

¹³ Ma Elisee u Isireliban sunɔ sɔɔwa u nεε, mba n sun mɔɔsinε nε ka wunε. A doo Gusunɔn sɔmɔ bèn mi wunen baa ka wunen mero ba ra raa bikiaru den mi.

Ma Isireliban sina boko u nùn wisa u nεε, aawo, domi Yinni Gusunɔ u bεε sinambu ita yeni sokawa u ka sun Mɔabuba nɔmu bεria.

¹⁴ Yera Elisee u nεε, sere ka Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin wãaru wɪn sɔmɔ na sãa, nà kun daa Yosafati Yudaban sina boko mεεra, na ñ daa wunen laakari mɔ, n sere mam nεε, kon nun mεeri. ¹⁵ Adama tẽ, a ka man mɔrɔku sowo naawa.

Sanam mε mɔrɔku sowo wi, u na u mɔrɔku soomɔ, yera Yinni Gusunɔn dam mu dua Elisee sɔɔ.

¹⁶ Ma u nεε, ye Yinni Gusunɔ u gerua wee. U nεε, i wɔrusu gbeo wɔwa mini. ¹⁷ Domi i ñ woo wasi, i ñ maa gura wasi. Ka mε, wɔwa ye, ya koo nim yibu kpa i nɔ bεε ka bεen tabu kowobu, ka maa sere bεen yaa sabenu. ¹⁸ Adama yeniba kpuro gãa piimina Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. Domi u koo Mɔabuba bεri bεen nɔma sɔɔ. ¹⁹ Kpa i ben wuu marosu mwεeri si su gbãranu mɔ. Kpa i ben dãa gbaanu kpuro mwεeri i bɔɔri. Kpa i ben dɔkɔba ka ben bwii kpuro kɔre. Meya i ko i maa ben gbee geenu kam koosia i nu kpenu sɛsiki.

²⁰ Yen sisiru bururu, saa ye ba kī bu bururun yākuru ko, yera ba wa wee, nim mu wee, saa Edəmum bera gian di, mu tem wukiri.

²¹ Saa ye sɔɔra Mɔabuba ba nua ma sinam be, ba bu wərim wee. Yera ba ben tɔmbu kpuro menna be ba tura bu tabu da ka be ba kere mε. Ma ba bu yi yi ben tem nɔɔ bura yenɔ. ²² Ye Mɔabu be, ba seewa bururu, yera ba wa sɔɔ yana ballimɔ nim mε sɔɔ. Ma mu sɔri nge yem. ²³ Saa yera ba nεε, yema mi, Isireliban sinam be ka ben tabu kowoba ba səkirina ba goona. N n mən na, i de su da su ben yānu gura.

²⁴ Ye ba tura Isireliban sansaniɔ, yera Isireliba ba yarima ba bu go go. Ben gaba duki yakikira. Ma Isireliba ba bu naa swīi sere wuuɔ ba bu go go. ²⁵ Ma ba ben wuu marosu kpuro kəsuka ba ben gbee geenu kpuro kam koosia. Ba nu kpenu sēsiki. Ma ba ben dəkɔba ka bwii kpuro kərua. Ba maa ben dāa gbaanu kpuron dānu bɔɔra.

Yen biru be ba ka kpurantεeru tabu mɔ, ba wuu ge ba mɔ Kiri Hareseti wəri, ba gen gbāraru kəsuka. ²⁶ Ye Mɔabuban sunɔ u wa ma ba nùn tabu kamiawa, yera u tɔmbu nata ka wunɔbu (700) wuna be ba ka takobi tabu yē, ba swaa kasu bu ka da bu Edəmum sunɔ wəri. Adama ba kpana. ²⁷ Yera Mɔabuban sunɔ wi, u win yeruma sokusia wi u koo raa nùn kəsire ko bandu sɔɔ. Ma u nùn mwa u ka yāku dɔɔ mwaararugiru kua win gbāraru wəllɔ. Ma ya Isireliba biti kua. Yen sɔna ba gəsira ba doona ba nùn deri.

Elisee u kurɔ gəmini goo somi

4

¹ Sɔɔ teeru kurɔ goo u na Eliseen mi. N deema win durɔ u raa wāawa Gusunɔn sɔmɔn bwāabu wuuru sɔɔ. Yera kurɔ wi, u Elisee nɔɔgiru sue u nɛɛ, wee nɛn durɔ wi u sāa wunɛn sɔm kowo u gu. A maa yē ma u Yinni Gusunɔ nasie. Yera u durɔ goon dibu nɛni. Durɔ wiya u na u nɛn bibu yiru mwa. U bu kua yobu.

² Yera Elisee u nùn bikia u nɛɛ, mba kon kpĩ n nun kua. A man sɔɔwɔ ye a mɔ yɛnuɔ. Ma kurɔ wi, u nùn wisa u nɛɛ, yinni, na n̄ gāanu ganu mɔ yɛnuɔ, ma n kun mɔ gum fiiko akparaba sɔɔ.

³ Ma Elisee u nùn wisa u nɛɛ, a doo a gbɛa bɔkura wunɛn berusebu kpuron mi kpa a ka nu na dabi dabinu. ⁴ À n tura wunɛn yɛnuɔ, a duo wunɛn dirɔ ka wunɛn bibu kpuro i tii diru kɛnusi. Yen biru kpa a gum mɛ wisi wisi gbɛɛ ni sɔɔ. Nin ni nu yiba kpa a ni yi bee tia.

⁵ Saa yera kurɔ wi, u seewa u Elisee deri. Ma u da u tii gambo kɛnusi wi ka win bibu. Ma bii be, ba nùn gbɛɛ ni t̄imɔ u gum mɛ wisimɔ. ⁶ Sanam mɛ gbɛɛ ni, nu yiba yera u win bii turo sɔɔwa u nɛɛ, a maa man gbɛɛru wēɛma.

Yera bii wi, u nɛɛ, gbɛa kpa.

Ma gum mɛ, mu yōra. ⁷ Yen biruwa u da u Elisee deema u nùn sɔɔwa ye ya kooraa. Ma Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo a gum mɛ dɔra kpa a ka mɛn gobi dii bi kɔsia. Kpa a yi yi tie yi, i n dimɔ i n ka wāa wunɛ ka wunɛn bibu.

Elisee ka kurɔ gobigii

wi u wāa Sunɛmuɔ

⁸ Sɔɔ teeru Elisee u sarɔ Sunɛmuɔ. N deema kurɔ gobigii goo wāa mi, ma kurɔ wi, u nùn suuru kana u na u di win mi. Saa maa dɔma ten di, ù n sarɔ mi, miya u ra gere u di.

⁹ Yera kurɔ wi, u win durɔ sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wi u ra sare mini, Gusunɔn tɔn dɛɛrowa u s̄a. ¹⁰ A de su gidambisa bani bɛɛɛn dirun wɔllɔ. Kpa su kpinu doke mi ka tabulu ka kitaru ka fitila. Kpa durɔ wi, u n da n wāa mi, ù n na.

¹¹ Sɔɔ teeru Elisee u maa wura mi, yera u deema ba ye kpuro bana. Ma u da u kpuna mi. ¹² Ma u win sɔm kowo aluwaasi wi ba ra soku Gehasi gɔra u da u kurɔ wi sokuma. Yera u da u nùn soka. Ma kurɔ wi, u na u yɔra Eliseen wuswaaɔ. ¹³ Elisee u Gehasi sɔɔwa u nɛɛ, a kurɔ wi sɔ, wee u sun bɛɛɛɛ doke nɛ ka wunɛ. Tɛ mba u k̄i su nùn kua. U k̄i su win durom mɛ u sun kua sina boko sɔ? N kun mɛ tabu sunɔ?

Adama kurɔ wi, u wisa u nɛɛ, na wāawa mini ka bɔri yɛndu nɛn tɔmbun suunu sɔɔ.

¹⁴ Yen biru Elisee u Gehasi bikia u nɛɛ, mba sa ko kp̄i su kurɔ wi kua.

Gehasi u wisa u nɛɛ, u ñ bii marure, win durɔ maa sere tɔkɔ kua.

¹⁵ Elisee u nɛɛ, ñ n mɛn na, a nùn sokuma.

Ma Gehasi u nùn soka u na u yɔra dii kɔnnɔwɔ.

¹⁶ Elisee u kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, gasɔku amadaare, kaa bii tɔn durɔ taaru sw̄i.

Yera kurɔ wi, u nɛɛ, yinni, a ku man nɔni wɔke, domi a s̄awa Gusunɔn tɔnu.

¹⁷ Yen biruwa kurɔ wi, u gura sua u bii tɔn durɔ mara wɔɔ kpɔɔ ge sɔɔ, ge Elisee u nùn bura.

Elisee

u kurɔ gobigii win bii seeya

18 Bii wi, u kp̄ãa. S̄õ teeru ye u yara u da mi win tundo u wãa ka win s̄om kowobu ba dobi ḡẽem̄o.

19 Yera u win tundo s̄õwa u n̄εε, n̄εn wira man dum̄o, n̄εn wira man dum̄o.

Ma tundo u win s̄om kowo turo s̄õwa u n̄εε, a ka n̄ùn doo win m̄eron mi fuuku.

20 Saa yera u bii wi sua u ka da. Ma m̄ero u n̄ùn sua u taaru s̄andi. Sere n̄ ka ko s̄õ s̄õ, bii wi, u gu.

21 Ma kur̄o wi, u ȳõwa dii te ba Elisee kuan mi, u bii goo te kp̄ĩ win kpin yer̄o. Ma u tu gambo kenusi u sarama. 22 Yen biru u win dur̄o soka u n̄εε, a man s̄om kowo ben turo k̄ẽema ka keteku teu. Na kon duka da Eliseen mi, n̄ wurama t̄ẽ.

23 Dur̄o wi, u n̄εε, mban s̄õna a d̄õ win mi gis̄o. Domi suru kp̄ao kun yara. T̄õ w̄ẽrarugira kun maa tura. Adama kur̄o wi, u n̄ùn wisa u n̄εε, gam sari.

24 Yen biru u dera ba keteku gaari b̄akua. Ma u s̄om kowo wi s̄õwa u n̄εε, a ka man doo a ku ȳõra gam, ma n̄ kun m̄o na n̄εε, a ȳõro.

25 Ma ba da mi Elisee u wãa guu te ba m̄ò Kaamelīo. Ye u kur̄o wi w̄ende kua, yera u win b̄õ aluwaasi Gehasi s̄õwa u n̄εε, kur̄o Sun̄emugii wi wee, u wee. 26 A duka doo a ka n̄ùn yinna. A n̄ùn bikia a n̄εε, u bwãa do? Win dur̄o maa ni? Bii wi, u alafia m̄o? Ȳenugibu kpuro ba bwãa do?

Ye u n̄ùn bikia m̄ε, ma kur̄o wi, u wisa u n̄εε, sa bwãa do kpuro gbãa gbãa. 27 Ye kur̄o wi, u tura mi Elisee u wãa guu ten w̄all̄o, yera u win naasu s̄ere. Ma Gehasi u susi u ka n̄ùn b̄aria. Ma Elisee u n̄εε, a n̄ùn derio. Domi u wãa nuku sankiranu s̄õ. Na ñ maa ȳẽ mban s̄õna. Domi Yinni Gusun̄o kun man ye s̄õsi.

28 Yera kurɔ wi, u Elisee sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni, na nun bii bikia? Na n̄ daa nun sɔɔwa na nɛɛ, a ku man nɔni wɔke?

29 Ma Elisee u Gehasi sɔɔwa u nɛɛ, a tii suo kpa a nɛn deka sua a n neni a da kurɔ win yenuɔ. À n ka goo yinna swaaɔ, a ku yɔra a yɛro tɔbiri. Goo ù n maa nun tɔbura, a ku n̄n wurari. À n tura mi, a nɛn deka ye sɔndio bii win wuswaaɔ.

30 Ma bii win mero u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru ka maa wunen tiigiru, na n̄ nun derimɔ n doona minin di.

Yera Elisee u seewa u bu swĩ. 31 Gehasi u bu gbiiya u doona. Ye u tura mi, yera u deka ye sua u sɔndi bii win wuswaaɔ. Adama bii wi kun kusunu kue u sere nɛɛ, u koo gari gere. Yen biru Gehasi u gɔsira u ka Elisee yinna. U n̄n sɔɔwa u nɛɛ, bii wi kun seewe.

32 Ye Elisee u dua diru mi, u deema wee bii goo te, ta kpĩ win kpin yerɔ. 33 Yera u tii gambo kenusi u Yinni Gusunɔ kana. 34 Ma u bii wi kibarisi, u win nɔɔ girari win nɔɔwɔ. U win nɔni girari win nɔniɔ. Ma u maa win nɔma sɔndi win nɔmaaɔ. Mɛya u bii wi kibarisi sere win wasi yi ka swĩa. 35 Elisee u seewa bii win wɔllun di. Ma u gina sĩa sĩa dii te sɔɔ. Yen biru u maa wurama u n̄n kibarisi. Bii wi, u sũa nɔn nɔɔba yiru, ma u nɔni wukia. 36 Yera Elisee u Gehasi soka u nɛɛ, a doo a kurɔ wi sokuma.

Ma Gehasi u da u n̄n sokuma. Ye kurɔ wi, u tunuma Eliseen mi, yera Elisee u nɛɛ, a wunen bii suo.

37 Ma u yiira Eliseen nuurɔ u wiru tem girari, yen biru u win bii sua u yara.

Kpee yi yi n̄ diirɔ

³⁸ Yeniban biru, Elisee u wurama Giligaliɔ. Saa ye sɔɔ, gɔɔra wãa tem mi. Ma Gusunɔn sɔmɔn bwãabun wuuru ta sɔ win wuswaaɔ. Yera u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, a weke bakaru sɔndio a sɔmɔ be kpee saawa.

³⁹ Yera sɔmɔ ben turo u seewa u kpee yorim da yakasɔ. Yera u kaaru garun marum wa resɛm yakasugia sɔɔ. Ma u mu yora u bɔɔru yibia. Ye u tura yɛnuɔ yera u mu bɔɔra u kpɛɛ kpee yi sɔɔ. Domi ba n̄ mu yɛ. ⁴⁰ Ma ba tɔmbu wɛ bu ka di. Adama sanam mɛ ba ye dabura ba nɔɔgiru sua ba nɛɛ, dɛɛ wãa kpee yi sɔɔ, Yinni Gusunɔn sɔmɔ wunɛ!

Goo kun kpĩa u maa yi di. ⁴¹ Yera Elisee u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a som sua a doke kpee weke te sɔɔ. Ma sɔm kowo wi, u kua mɛ. Yera Elisee u maa n̄n sɔɔwa u nɛɛ, a yi tɔmbu wɛɛyɔ bu di.

Domɛ gãa kɔsunu kun maa wãa kpee yi sɔɔ.

Elisee u tɔmbu wunɔbu diisia

⁴² Yeniban biru, durɔ goo u na saa Baali Salisan di u ka Elisee pɛɛ naawa, ye ba kua ka ɔɔsun som kɔam ka sere maa dĩa bimi kpɛɛ gɛɛn saaki tia. Yera Elisee u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, u ye bɔnu koowo tɔn be ba wãa min sɔ.

⁴³ Adama sɔm kowo wi, u n̄n wisa u nɛɛ, amɔna kon kpĩ n̄ ka dĩa nini tɔmbu wunɔbu (100) diisia.

Ma Elisee u maa n̄n wisa u nɛɛ, a ye tɔn be kpuro bɔnu kuo. Domi Yinni Gusunɔ u nɛɛ, baawure u koo wa u di, kpa nu tiara.

⁴⁴ Ma Eliseen sɔm kowo wi, u pɛɛ ye, tɔn be bɔnu kua. Ben baawure u wa u di. Ma sukum tia nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.

Namani u bekura

5

¹ Namani u sãawa Sirin sina bokon tabu sunɔ, ma u sãa tɔn boko bεεεgii win yinnin nɔni sɔɔ. Domi win min diya Yinni Gusunɔ u dera Sirigibu ba nasara wa. Adama tabu durɔ wi, u bara disigiru mɔ win wasi sɔɔ. ² N deema Sirigibu ba Isireliban bii wɔndia goo mwaama sanam mε ba ka Isireliba tabu kua. Bii wiya, u ra n wãa Namanin kurɔn mi. ³ Sɔɔ teeru bii wi, u kurɔ wi sɔɔwa u nεε, nɛn yinni ù n daa da Gusunɔn sɔmɔ wi u wãa Samariɔn mi u koo nùn bεkia.

⁴ Ye Namani u gari yi nua, yera u seewa u da u win yinni sina boko sɔɔwa u nεε, meni ka meniwa bii wɔndia wi sa mwaama Isireliban tem di u gerua. ⁵ Ma sina boko wi, u nùn sɔɔwa u nεε, ò n mɛn na, a de a da Samari mi, kpa n Isireliban sina boko tireru yoru a n nun wě.

Ma Namani u seewa u sii geesu sua kilo gooba wunɔbu (300), ka wura kilo wata ka yabe kumboorosu wɔkuru. ⁶ Ye u tura mi, yera u tire te Isireliban sina boko wě. Ye ta gerua wee. Sina boko, tire teni tà n wunɛn nɔmu dua, a n yě ma nɛna na nɛn tabu sunɔ Namani surema wunɛn mi, a ka nùn win bara disigiru bεkia. ⁷ Saa ye Isireliban sina boko u tire te gara u kpa, yera u win tiin yaberu nɛnua u karana nuku sankiranun sã. U nεε, na ra ko Gusunɔ, wi u ra go kpa u wure u wãaru wě? Mban sɔna u man durɔ wi surema n nùn bεkia. Bεen tii i mεerio i ò wa ma u man nɔɔ kasuwa?

⁸ Saa ye Elisee Gusunɔn sɔmɔ u nua sina boko u win tiin yaberu karana yera u nùn goria u nεε, mban sɔna a kua mε. A de Namani u na nɛn mi, kpa u gia ma Gusunɔn sɔmɔ u wãa Isireliɔ.

⁹ Ma Namani u seewa u da mi ka dumi ka win tabu keke yi dumi gawe. Ma u da u yōra Eliseen yenun kənnəwə. ¹⁰ Yera Elisee u səmə gəra u nεε, a doo a Namani sō u doo u num nən nəəba yiru Yuudenin daarun nim səə. Win wasi koo wurama nge me yi raa sāa, kpa u dεera.

¹¹ Ye Namani u yeni nua, yera u məru bara ma u gəsira u doonə u mə, na raa tamaa u koo yarimawa u yōra nən wuswaaə u Gusunə win Yinni kana, kpa u win nəma saasi mi nən bara te, ta wāa u man bekia. ¹² Damasın daa ni ba mə Abana ka Paripari, nin nim kun Isireliban daarun nim buram kere? Na n kon da n wobure mi kpa n dεera?

Ma u sīra u doonə ka məru. ¹³ Adama win bwāabu ba nūn susi, ma ba nūn dam kā ba nεε, baaba, Gusunən səmə wi, u n daa nun gāanu bikia ni nu sē, a n kaa ko? N n mən na, yera kaa kpana a da a wobure a ka dεera?

¹⁴ Yera u sara u dua nim me səə u numa nən nəəba yiru nge me Gusunən səmə wi, u raa nūn səəwa. Ma win wasin gəna ya wēra nge bii piibugia ma u dεera.

¹⁵ Yen biri u gəsirama Eliseen mi, ka win tən be ba nūn swī kpuro. Ye ba tura mi, yera u yōra Eliseen wuswaaə u nεε, na gia tē, ma Yinni goo sari tem kpuro səə ma n kun mə Gusunə Isireliban Yinni. Yen sō, a suuru koowo a nən kēru məə.

¹⁶ Ma Elisee u nūn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunə wi na sāmən wāaru na n wunen kēε te mwaamə.

Namani u nūn kəkura. Ka me, u yina.

¹⁷ Yera Namani u nεε, yinni, wee a nən kēnu yina. A de n tem səka ketekunu yirun səmunun saka n ka da nən yenuə. Domi na n maa kī n yāku dōə mwaararuginu n kun me siarabuginu ko gāanu

ganun nuurɔ, ma n kun mɔ Yinni Gusunɔn mi.
¹⁸ Adama Yinni Gusunɔ u man suuru kua, nà n nɛn yinni Sirin sunɔn nɔma nɛnua su ka da bũu wi ba ra soku Rimɔɔn dirɔ, ma na yiira ka wi sannu mi.

¹⁹ Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo ka bɔri yendu. Ma u doona.

Gehasin toraru

Ye Namani u doona Eliseen min di u tonda fiiko,
²⁰ yera Gehasi Eliseen aluwaasi wi, u bwisika u nɛɛ, wee, nɛn yinni kun Namani Sirigii wi gãanu mwaari ni u ka na sɔɔ. Yen sã, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru kon nùn naa girawa kpa n nùn gãanu mwaari. ²¹ Yera Gehasi u Namani naa gira. Ye Namani u nùn wa u bu naa gire biruɔ, yera u yɔɔwa saa win tabu kekɛn di u sura, u na u ka Gehasi yinna. Ma u nùn bikia u nɛɛ, n ka do mɛ?

²² Gehasi u nùn wisa u nɛɛ, n do gbãa gbãa. Nɛn yinniwa u man gɔrima. U nɛɛ, wee ye ya nùn deema. Gusunɔn sɔmɔn bwãabu yiru gaba na saa Efaraimun guurun beran di. A be nùn sii geesun kilo tɛna ka yabe geenu yiru wɛɛma ben sã.

²³ Namani u nùn kɔkura u nɛɛ, a yande kilo wata suo.

Ma u sii gee si doke saaki yiru sɔɔ, ma u nùn yabenu yiru ye wɛ. Yera u win aluwaasiba sɔɔ, tɔnu yiru wuna bu ka nùn ye daawa. ²⁴ Ye ba tura guuru mi Elisee u wãa, yera Gehasi u kɛɛ ni mwa saa tɔn ben min di u ka da win dirɔ. Ma u dera ba gɔsira ba doona.

²⁵ Yen biru u da u win yinni Elisee deema. Ma Elisee u nùn bikia u nɛɛ, Gehasi, man diya a wee mɛ.

U nùn wisa u nɛɛ, na n gam de ni.

²⁶ Adama Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a tamaa nɛn bwɛra kun ka nun wãa mi, saa ye durɔ wi, u yɔɔwa u sura win tabu kekɛn di u ka nun yinna? Saa yeni sɔɔra kaa sii geesu mwa kpa a ka yabenu ka olifin dãa gbaanu dwe, ka resɛm marum ka yaa sabenu ka sɔm kowobu? ²⁷ Tɛ, Namanin bara disigii te, ta koo wura wunɛ ka wunen bweseru kpuro sɔɔ, sere ka baadommaɔ.

Ma Gehasi u doona Eliseen min di, ka bara disigii te. Ma ta win wasin gɔna bururasia.

Gbãa yara ye ya wɔri

nim bwerɔ

6

¹ Gusunɔn sɔmɔn bwãa be ba wãa Eliseen mi, ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, wee mi sa wãa mini, min batuma kun sun tura. ² Yen sɔ, a de su da daa te ba mɔ Yuudɛniɔ bɛsɛn baawure u dãa gɔɔnu kasuma. Kpa su ka wãa yee kpaaru ko. U bu wisa u nɛɛ, i doo.

³ Ma ben turo u nɛɛ, a de su da ka wunen tii sannu. Elisee u nɛɛ, too, su da.

⁴ Ma ba da sannu. Ye ba Yuudɛni tura yera ba dãa kīinu wɔri. ⁵ Saa ye ben turo u dāru garu buramɔ, yera win gbãa wɔɔra ya wɔri nim bweru sɔɔ. Ma u Elisee nɔɔgiri sue u nɛɛ, nɛn yinni, na gbãa ye bɔkuramawa.

⁶ Yera Elisee u nɛɛ, deedeeru mana ya wɔri.

Ma durɔ wi, u nùn sɔɔsi. Elisee u dɛka bura u kpɛɛ deedeeru mi. Ma gbãa yara ye, ya geruma wɔllo.

⁷ Elisee u durɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, a ye suo.

Ma u nɔmu dɛmia u ye sua.

Ba Sirigibu tabu di

⁸ Sanam mε Sirin sina boko u ka Isireliba tabu m̀, yera u win bwãabu s̄ɔwa mi u koo win sansani gira. ⁹ Adama Elisee u Isireliban sina boko goria u nεε, u tii laakari ko, u ku raa de yam kasa. Domi Sirigibu ba wãa mi.

¹⁰ Yera Isireliban sina boko u gora yam mi Elisee u ǹn yĩreru kua mi, bu ka mu gia kpa ba n mu k̄su.

Ǹn dabira ya koorã mεsum. ¹¹ Yera Sirin sina bokon bwẽra kun kpunε gari yin s̄. Ma u win tabu kowobu menna u bu s̄ɔwa u nεε, i man s̄ɔwɔ wi u sãa Isireliban t̄nu besen suunu s̄ɔ.

¹² Ma win tabu kowo ben turo u ǹn wisa u nεε, nen yinni, goo sari besen suunu s̄ɔ wi u sãa Isireli. Gusun̄n s̄m̄ Elisee wi u wãa Isireliɔ, wiya u ra ka wunen gari yi a gerum̄ wunen dii s̄ɔwɔ de u Isireliban sina boko s̄.

¹³ Yera sina boko u nεε, i doo i kasu mi u wãa kpa n gari bu ǹn mwaama.

Ye ba da ba wurama, yera ba ǹn s̄ɔwa ba nεε, u wãawa Dotaniɔ. ¹⁴ Ma ba maas̄bu gora ka tabu keke yi dumi gawe ka tabu dur̄bu dabi dabinu, ba na ba wuu ge tarusi w̄kuru.

¹⁵ Ye Eliseen s̄m̄ kowo aluwaasi u seewa buru buru yellu u yariɔ, yera u wa wee, tabu dur̄bu ba wuu ge tarusi ka dumi ka tabu keke yi dumi gawe. Ma u n̄ɔgiru sua u nεε, wee! Nen yinni, am̄na sa ko koosina.

¹⁶ Elisee u ǹn wisa u nεε, a ku berum ko, domi be ba ka sun wãa ba dabi ba kere begibu.

¹⁷ Ma Elisee u Yinni Gusun̄n kana u nεε, a nen aluwaasi win n̄ni wukio kpa u wa.

Ma Yinni Gusun̄n u win n̄ni wukia. Yera u deema wee, dumi ka tabu keke d̄ɔgii yi wãa guu ten w̄llɔ kpuro yi ka Elisee sikerenε.

18 Ma Sirigii be, ba da Eliseen mi. Yera Elisee u kanaru kua u nεε, Yinni Gusunɔ, a bu wɔkoru kpɛɛyɔ.

Ma u bu wɔkoru kpɛɛ nge mε Elisee u gerua.
19 Elisee u tɔn be sɔɔwa u nεε, n n̄ swaa ye mini, n n̄ maa wuu ge mini. I man swĩima kon ka bεε da wi i kasun mi.

Ma u ka bu da Samariɔ. 20 Saa ye ba tura mi, Elisee u kanaru kua u nεε, Yinni Gusunɔ, a tɔn ben nɔni wukio kpa bu wa mi ba wãa.

Ma Yinni Gusunɔ u ben nɔni wukia. Yera ba deema wee, ba wãawa Samarin wuu suunu sɔɔ.

21 Ye Isireliban sina boko u bu wa, yera u Elisee bikia u nεε, nen baaba n bu goowo?

22 Elisee u n̄n wisa u nεε, be a yoru mwaaama tabu gberun di, a ra bu go ro? N n̄ men na, a beni d̄ianu ka nim wɛɛyɔ bu di bu nɔ, kpa a de bu gɔsira ben yinnin mi.

23 Isireliban sina boko u dera ba bu dim bakam kua. Ma ba di ba nɔra. Yen biru u bu yɔsu ba doona ben yinnin mi. Saa d̄ama ten di, Sirigibu ba ku ra maa Isireliba wɔrimε.

Gɔɔra dua Samariɔ

24 Ye n te fiiko Beni Hadadi Sirin sina boko, u win tabu kowobu kpuro menna ba da ba Samari tarusi.

25 Yera n dera gɔɔra dua Samariɔ sere ba ketekun wiru d̄aramɔ sii geesun gobi wene ma ba totoberε bisun kilon b̄anu d̄aramɔ sii geesun gobi wunɔbu (100).

26 Ye kurɔ goo u Isireliban sina boko wa u s̄imɔ gb̄araru w̄allɔ, yera u n̄n n̄ɔguru sue u nεε, a man faaba koowo nen yinni.

27 Ma sina boko u nùn wisa u nεε, Gusunə ù kun nun faaba kue, nεna kon sere kpĩ n nun faaba ko? A wa na dobi neniwa? N kun mε resem tama a wa na neni?

28 U maa nùn bikia u nεε, nge mba n nun m̀.

Kurə wi, u nùn wisa u nεε, kurə winiwa u man sɔɔwa u nεε, n ka nen bii tən durə na su tem gisə, sia kpa su maa wigii tem. 29 Ma na wura na nen bii yikua sa tema. Sisiru, na nεε, u maa ka wigii wi na su tem. Adama u winyam berua.

30 Saa ye sina boko u kurə win gari nua, yera u win tiin yaberu nenua u karana nuku sankiranun sɔ. N deema gb̄araru wəlləwa u w̄a. Yera tamba wa wee, u saaki sebua. 31 Ma sina boko u gerua u nεε, Gusunə u man kua nge mε u k̄i, ma na kun Elisee Safatin biin wiru bure gisə.

Elisee u gerua

ma ḡɔra koo kpe

32 N deema saa ye sɔɔ, Elisee u sɔ win yenuə wi ka Isireliban guro guro be ba nùn beram na. Ma sina boko u win b̄ɔ turo ḡra Eliseen mi. Adama b̄ɔ wi, u sere turi mi, Elisee u guro guro be sɔɔwa u nεε, tən gowo wi, u sɔmɔ ḡrim wee u ka man wiru bura. Yen sɔ, i n tii se saa ye sɔmɔ wi, u koo tunuma. I ka nùn gambo ye b̄ario tɔwə, i ku de u du. Domi win yinnin tii u nùn sw̄i biruə.

33 U ka bu gari yi m̀ u ñ kpa, yera sɔmɔ wi, u kurama u da Eliseen bera gia. U nεε, wahala yeni ya weewa Yinni Gusunən min di, mban s̄na ko na n maa ḡanu ȳiyə win mi.

7

¹ Elisee u bu wisa u nεε, i Yinni Gusunɔn gari swaa dakio i nɔ. U nεε, sia amadaare som ka alikama ya ko n wāa Samarin gbāra kɔnnɔwɔ ba n dɔramɔ. Ba koo som mɛn kilo wɔkura yiru dwe ka sii geesun gobi tia kpa bu ɔɔsun kilo yɛnda nne dwe ka sii geesun gobi tia.

² Sina bokon kɔsobun wirugii u Elisee wisa u nεε, baa Yinni Gusunɔ ù n fɛnɛntiba yabura wɔllɔ ya koo koorɔ mɛ?

Elisee u nùn wisa u nεε, kaa ye wa ka wunɛn nɔni. Adama a ù ye dimɔ.

*Sirigiba duki sua**ba ben sansani deri*

³ N deema tɔmbu nne gabu be ba bara disigiru mɔ ba ra n wāa wuu gen kɔnnɔwɔ ba sɔɔna ba nεε, mban sɔɔna sa ko n wāa mini sere su ka gbi. ⁴ Sà n maa sɔ mini, gɔɔ turo wiya mi. N n mɛn na, su da su tii Sirigibu nɔmu beria. Bà n sun deri sa n wāa, bà n maa sun go su gbi.

⁵ Yera ba seewa yoki yam bere berebu ba da mi Sirigibu ba ben sansani gire. Ye ba tura mi, ba deema goo sari.

⁶ N deema Yinni Gusunɔ u dera Sirigibu ba tabu kɛkɛ yi dumi gawen wurenu nua, ka maa maasɔbu, ka tabu kowobu dabi dabinu. Yera ba nεε, Isireliban sina boko u Hetiba ka Egibitigibu gobi kã bu ka na bu sun tabu wari. ⁷ Yera ba seewa yoki yam bere berebu ge, ba duki sua ba ben kuu bekunuginu deri ka ben dumi ka ketekunu ka ben sansani nge mɛ ba ka ye gira. Ba duki yakikirawa nɔm dira, bu gesi wa bu ben hunde faaba ko.

⁸ Saa ye tən be, ba tura sansani yen mi, yera ba dua kuu bekurugiru garu sɔɔ. Miya ba dīanu wa ba di ba nɔra. Ma ba sii geesu gura ka wuraba ka yānu, ba da ba ye kpuro berua. Yen biru ba wurama ba dua garun mi, ma ba gāa dabinu wa ba gura ba berua.

Gɔɔra kpa Samaria

⁹ Yen biru ba geruna ba nɛɛ, n n̄ gea sa m̄ mini. Domi gison t̄ɔ te, labaari gean t̄ɔra. Sà n maari sere yam mu ka s̄ara, sa ko n̄ni swāaru wa. N n̄ m̄en na, su da wuū t̄ɛ su sina boko n̄ɔsia.

¹⁰ Ye ba tura wuun duu yer̄ɔ, ba wuun k̄sɔ turo soka, ba n̄n saaria ye ba wa. Ba nɛɛ, sa dua Sirigibun sansaniɔ. M̄ya sa n̄ maa goon n̄ɔ nua gam. Dum̄i ka ketekunu t̄nawa sa wa mi, ni ba s̄ari, ka sere maa ben kuu bekunuginu nu ȳɔ nge m̄e ba ka nu gira.

¹¹ Ma wuun k̄sɔbu ba m̄enna ba da sina bokon mi, ba n̄n gari yi saaria.

¹² Yera sina boko u seewa w̄kuru u win bwāabu s̄ɔwa u nɛɛ, kon b̄ɛɛ s̄ɔ bwisi yi Sirigibu ba sun kua. Ba ȳɛ ma sa w̄a ḡɔru s̄ɔɔ, yen s̄na ba ben sansani deri ba da ba kuka yakas̄ɔ, ma ba nɛɛ, b̄ɛɛ Isireliba s̄a n yara b̄ɛɛn wuun di, kpa bu sun mw̄ɛɛri wasiru. Yen biru bu du b̄ɛɛn wuū.

¹³ Yera win b̄ɔ turo u nɛɛ, t̄n be ba gu k̄ wuu geni s̄ɔ ka be ba tie, tia yera. Yen s̄ɔ, a de su dum̄i n̄ɔbu wuna dum̄i yi yi tie s̄ɔɔ, su ka gabu ḡari kpa su wa ye n koo bu deema.

¹⁴ Yen s̄na ba tabu k̄k̄e ye dum̄i gawe wuna yiru ka sere maas̄ɔ dum̄igibu. Ma sina boko u nɛɛ, bu Sirigii be naa sw̄iȳɔ bu wa. ¹⁵ Yera ba bu naa sw̄ii sere daa te ba m̄ Yuud̄eniɔ. Ma ba Sirigii ben yira

ye sɔɔ yānu wa ni ba kɔ̄ kɔ̄ sendarun sɔ̄. Yen biru sɔmɔ be, ba ɔsɪrama ba na ba sina boko ye kpuro sɔɔwa.

¹⁶ Yera Isireliba ba yara ba da ba Sirigibun sansani wɔri ba yen yānu gura. Ma som ka ɔsu ya koorɔ. Ma ba som mɛn kilo wɔkura yiru dɔramɔ ka sii geesun gobi tia. Ma ba maa ɔsu kilo yɛnda nɛ dɔramɔ ka sii geesun gobi tia nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa gerua. ¹⁷ Sina boko u win kɔ̄sobun wirugii wi yi gbāra kɔnnɔwɔ. Adama tɔmba nùn taaka ba go, nge mɛ Elisee u raa gerua saa ye sina boko u da win mi.

¹⁸ U nɛɛ, som ka ɔsu ya ko n wāa Samarin gbāra kɔnnɔwɔ. Kpa bu som mɛn kilo wɔkura yiru dwe ka sii geesun gobi tia. Kpa bu ɔsun kilo yɛnda nɛ dwe ka sii geesun gobi tia.

¹⁹ Adama sina bokon kɔ̄sobun wirugii wi, u nɛɛ, baa Yinni Gusunɔ ù n fɛnɛntiba yabura wɔllɔ, yɛni ya koo koorɔ mɛ?

Ma Elisee u nùn wisa u nɛɛ, kaa ye wa ka wunɛn nɔni. Adama a ñ ye dimɔ.

²⁰ Mɛya n maa nùn kua. Domi tɔmba nùn taaka ba go.

Kurɔ Sunɛmugii wi,

u wurama win temɔ

8

¹ Sɔɔ teeru Elisee u kurɔ wìn bii u raa seeya ɔrɪn di mi, sɔɔwa u nɛɛ, i seewo wunɛ ka wunɛn yɛnugibu i kpikiru su i da mi i ko i kpī i n wāa. Domi Yinni Gusunɔ u koo de ɔɔɔ bakaru tu du tem mɛ sɔɔ, sere wɔɔ nɔɔba yiru.

² Ma kurɔ wi, u kua nge mε Gusunɔn sɔmɔ wi, u gerua. Ba seewa wi ka win yɛnugii be, ba kpikiru da Filisitiban temɔ. Miya ba sina sere wɔɔ nɔɔba yiru ye. ³ Wɔɔ nɔɔba yiru yen biruwa kurɔ wi, u gɔsirama win temɔ Isireliɔ. Ma u da u sina boko deema u nùn win yɛnu ka win gbea wesia.

⁴ N deema saa ye sɔɔra sina boko u ka Eliseen bɔɔ Gehasi gari mɔ u nùn bikiamɔ sɔm maamaaki ye Elisee u kua. ⁵ Sanam mε Gehasi u sina boko gari yi saariamε nge mε Elisee u goru seeya gɔrin di, yera kurɔ wìn bii u seeya mi, u kurama u na sina bokon mi u ka win yɛnu ka win gbea bikia u nùn wesia. Ma Gehasi u nεε, yinni, kurɔ wi wee, ka win bii wì Elisee u seeya mi.

⁶ Yera sina boko u kurɔ wi Eliseen gari bikia. Ma u nùn kpuro saaria. Yen biruwa sina boko u win kiruku turo seeya u nεε, u doo u kurɔ win tem mwa, u nùn wesia ka ye ba raa duuran are kpuro saa mìn di u ka wuu yara, sere n ka girari dɔma te.

Elisee ka Hasaeli

⁷ Yen biru Elisee u da Damasiɔ. N deema Beni Hadadi Sirin sina boko u barɔ ta kpã. Yera ba nùn sɔɔwa ba nεε, Gusunɔn sɔmɔ goo u na u wãa wuu mini. ⁸ Yera sina boko wi, u Hasaeli sɔɔwa u nεε, a kɛru suo a n neni, kpa a da Gusunɔn sɔmɔ win mi, a nùn sɔ a nεε, u man Gusunɔ bikio nà n kon bekura nen bara te na barɔ minin di.

⁹ Ma Hasaeli u da Eliseen mi ka kɛε ni nu sãa Damasin gãa geenu, u nu yooyoosu weeru sɔbi. Ye u tura Eliseen mi, yera u nεε, wunen bɔɔ Sirin sina boko Beni Hadadiwa u man gɔrima n be nun bikia ù n koo bekura win bara te u barɔ min di.

¹⁰ Ma Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo a nùn sɔ ma u koo raa bekura, adama wee tẽ Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi ma u koo gbi.

¹¹ Yera Elisee u Hasaeli mɛɛra tii, ma u swĩ wɔri.

¹² Hasaeli wi, u nùn bikia u nɛɛ, mba n kua a ka sumɔ, nɛn yinni.

Ma Elisee u nùn wisa u nɛɛ, na wa kɔsa ye kaa Isireliba kua. Kaa ben wuu si su gb̃ara damginu mɔ dɔɔ mɛni, kpa a ben aluwaasiba go ka takobi, kpa a ben bii piiminu nam muku muku, kpa a ben gurigibun nuki besuku.

¹³ Hasaeli u nùn wisa u nɛɛ, yinni, man diya kon dam bakam mɛnin bweseru wa n ka g̃aa baka ninin bweseru ko, nɛ wi na ñ s̃aa g̃aanu.

Ma Elisee u nùn wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u man sɔɔsi ma kaa bandu di Siria.

¹⁴ Saa ye sɔɔra u doona Eliseen min di u da u win yinni Beni Hadadi deema. Yera Beni Hadadi u nùn bikia u nɛɛ, mba Elisee u nun sɔɔwa.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, kaa be bekura.

¹⁵ Ye n kua sisiru, yera Hasaeli u bekuru kasu te ta sinum mɔ u wasa nimɔ ma u tu sua u ka sina bokon wuswaa wukiri. Ma u gu. Saa ye sɔɔra Hasaeli u gɔna kɔsire kua.

Yoram

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛrio Bandun Gari II, 21:2-20)

¹⁶ Akabu Isireliban sina bokon bii Yoramun bandun wɔɔ nɔɔbuse sɔɔra, Yosafati Yudaban sina bokon bii Yoram u bandu di Yudaɔ. ¹⁷ Yosafatin bii Yoram wi, u mɔwa wɔɔ tena ka yiru sanam mɛ u ban te di Yerusalemuɔ. U kuawa wɔɔ nɔɔba ita ban te sɔɔ. ¹⁸ Ma u kɔsa kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U Isireliban sinambun yira swĩ, nge mɛ

Akabun bwesera kua. Domi Akabun biiwa u sue kurɔ. ¹⁹ Adama Yinni Gusunɔ u n̄ kī u Yudaban bweseru kpeerasia win bɔɔ Dafidin s̄. Domi u raa n̄n nɔɔ mwɛɛru kua ma win bibun bwesera ta ko n wāa ban te sɔɔ sere ka baadommaɔ.

²⁰ Yoramun waati ye sɔɔra Edəmuba ba Yudaba seesi. Ma ba ben tii sunɔ kua. ²¹ Sɔɔ teeru yera Yoram u seewa u da Sairiɔ ka win tabu kɛkɛ yi dumi gawe. Ye n kua wɔku suunu, yera u Edəmu be wəri be ba n̄n tarusi mi, ka ben tabu sinambu ka sere be ba tabu kɛkɛba kpare. Adama Yudaba kpuro ba duki yakikira, ba da ben yɛnusɔ. ²² Saa dɔma ten diya Edəmuba ba ka tii yina Yudaban min di sere ka gisɔn gisɔ.

Saa tia ye sɔɔra Libinagibun tii ba maa Yudaba seesi.

²³ Ye Yoram u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. ²⁴ Yen biruwa Yoram u kpuna u gu. Ma ba n̄n sikua win baababan sikaa Dafidin wuuɔ. Ma win bii Akasia u gɔna kəsire kua.

Akasia

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛriɔ Bandun Gari II, 22:1-6)

²⁵ Yoram, Akabun bii, wi u s̄a Isireliban sina boko, win bandun wɔɔ wɔkura yiruse sɔɔra Akasia Yoramun bii u bandu di Yudaban mi. ²⁶ Akasia u mɔwa wɔɔ yenda yiru saa yè sɔɔ u ban te di. Ma u kua wɔɔ tia ban te sɔɔ Yerusalemuɔ. Win mɛron yīsira Atali Isireliban sina boko Omirin bii. ²⁷ Adama k̄sa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ Akabun bwesera kua, yèn s̄ u Akabun debubu sue kurɔ.

²⁸ Yera wi ka Yoram Akabun bii ba da ba Hasaeli Sirin sina boko tabu wəri Ramɔtiɔ Galadin temɔ.

Ma Sirigii be, ba Yoramu mæera kua. ²⁹ Saa ye sœra Yoramu u gæsira Yisireelio u ka win mæera yen tim ko. Yen biru Akasia Yudaban sina boko u na mi, u ka nùn tɔbiri win mæera yen sō.

Ba Yehu gum tāre

u ka ko Isireliban sina boko

9

¹ Sōo teeru Elisee u turo soka Gusunən sɔmən bwāabun wuurun di u nùn sōwa u nœœ, a sœru koowo kpa a gum kɔba ye sua a ka da Ramotio Galadin temɔ. ² À n tura mi, a doo a Yehu wa Yosafatin bii, Nimusin debubu. A nùn wunɔ wigibun suunu sœn di a ka da diru garun mi, bee tia. ³ Miya kaa nùn gum tāre u ko sunɔ kpa a nùn sō a nœœ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nœœ, u koo nùn ko Isireliban sina boko. Yen biru kpa a gambo kenia a duka doona. A ku ra yœre.

⁴ Ma Gusunən sɔmɔ aluwaasi wi, u da Ramoti mi, Galadin temɔ. ⁵ Ye u tura mi, yera u deema wee, be, tabu sinambu ba mœnne ba wesianamɔ. Ma u bu sōwa u nœœ, i man isa kuo, na kī n ka bœen turo gari ko.

Ma Yehu u nùn wisa u nœœ, bœsen wara.

Ma sɔmɔ wi, u nœœ, tabu sunɔ wuna.

⁶ Yera u seewa ba da yœnuɔ. Ye ba tura dirɔ, ma u nùn gum mœ tāre wirɔ u nœœ, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U nœœ, wuna u gœsa a ka ko win tɔmbu Isireliban sina boko. ⁷ Kpa a wunœn Yinni Akabun bweseru kpuro go. U koo maa de a win sɔmɔbu ka win sɔm kowobu kpuron yem mœru mwa Yesabelin mi. ⁸ Akabun bweseru kpurowa u koo de a kpeerasia sere ka ben bibɔ.

⁹ Kpa bwese te, tu ko nge me Yeroboamu Nebatin biigira kua ka Basa Akiyan biigiru. ¹⁰ Meya ba n maa Yesabeli sikuma, bona nu koo win goru tem Yisireliu.

Ye Gusunon samo wi, u gari yi gerua u kpa, yera u gambo kenia u duka yakura.

¹¹ Yehu u yarima u da u win berusebu deema. Ma ba nun bikia ba nee, n ka sere do? Mban sana wiiro wini u na wunen mi.

Ma Yehu u bu wisa u nee, been tii i duru wi ye, i maa ye ye u koo kpi u gere.

¹² Adama ba nee, aawo, sa n ye. A sun sawo ye u gerua.

Ma Yehu u nee, ameni ka ameniwa u man sawa. Yen biru u man gum tare ma u nee, Yinni Gusunawa u man gosa n ka ko Isireliban sina boko.

¹³ Mii mii ba seewa ba ben yanu potira ba teria dii konnon yotia wallo ba Yehu swi mi. Ma ba kaba sooma ba mo Yehu u kua suno.

Ba nasina bu ka Yoramu

Isireliban sina boko go

¹⁴ Saa ye saw, Yoramu ka Isireliba ba Sirin sina boko Hasaeli warim da Ramatiu Galadin temo. Yera Yehu Yosafatin bii Nimusin debubu u nun seesi.

¹⁵ N deema Yoramu wi, u gina wa Yisireliu ba nun narimo meara ye u wan sa sanam me u tabu mo ka Sirin suno wi.

Yera Yehu u win tabu sina kpaasibu sawa u nee, n n been kirun na, i ku de baa been ton turo u yari u da Yisireliu u sina boko yen labaari sa.

¹⁶ Saa yera Yudan sina boko Akasia u maa Yoramu mearim na win meara yen sa. Yera Yehu u win tabu keke ye dumi gawe sawa u maa da mi.

17 Ma wuu kōso u Yehun tabu wuuru wa ta wee. Yera u da u sina boko sōwa u nεε, na tabu wuuru garu waamə ta wee.

Ma Yoram u nεε, a maasə goo gərio u da u bu bikia u nεε, bəri yendun gariya ba ka sīimə?

18 Ma maasə wi, u da Yehun mi, u nεε, sina boko u nεε, bəri yendun gariya i ka sīimə?

Ma Yehu u nεε, mba n nun wa, a wuro nən biruə!

Yera kōso wi, u maa da sina bokon mi, u nεε, gəro wi, u tura tən ben mi, adama u n̄ gəsiramε.

19 Ma Yoram u maa dera maasə kpao u da. Ye u tura mi, yera u nεε, sina boko u nεε, bəri yendun gariya i ka sīimə?

Ma Yehu u nεε, mba n nun wa. A wuro nən biruə!

20 Yera kōso wi, u maa da sina bokon mi, u nεε, winin tii u tura mi. Adama u n̄ wuramε. Tən wuu te ta maa wee mi, ta sāawa nge Yehu Nimusin biigiru. Domi wi u tabu keke ye kpare u mōwa nge wiiro.

21 Yera Yoram u nεε, i nən tabu keke sōru koowo, ma ba ye sōru kua. Yera wi, Yoram, Isireliban sina boko ka Akasia Yudaban sina boko ba seewa ba dō bu ka Yehu yinna, ben baawure u wāa win tabu keke sō. Ma ba Yehu deema Naboti Yisireligiin gbaarə.

Yoramun gə

22 Saa yè sō Yoram u Yehu wa, yera u n̄n bikia u nεε, alafiawa a ka sīimə mε?

Ma Yehu u nεε, aməna alafia ya ko n ka wāa, domi a dera wunen mero Yesabeli u būnu gasirimə u sāmə ma u səruru m̄.

23 Ma Yoram u biruku yira wura u duka yakura. U nōogiru sua u nεε, kēsira tunuma, Akasia.

24 Saa yera Yehu u win tendu sua u Yoram toba win senun baa sō. Ma sēu ga da ga wəri win woo

səndə. Ma u wəruma u gu, win tabu kəkε ye səə.
 25-26 Ma Yehu u win tabu sunə turo Bidikaa səəwa
 u nεε, sanam mε sa Akabu swīi ka dumi a yaaye
 ye Yinni Gusunə u gerua win sō? U nεε, nge mε
 Akabu u Nabəti ka win bibun yem yari gbaa te səə,
 nge mεya u koo maa de win bweserun yem mu yari
 gbaa te səə. Yen sō, a Yoramun goo te suo a kare gbaa
 ten mi.

Ba Akasia

Yudaban sina boko go

(I maa mεrio Bandun Gari II, 22:7-9)

27 Ye Akasia u wa mε, yera u duka sua u da Beti
 Gani gia. Ma Yehu u nùn naa swīi sere Gurin
 gungurə, Yibileamun bəkuə. Ma u nεε, i nùn
 tweeyo, ma ba nùn twee ba ka da Mεgidoə. Miya
 u gu. 28 Ma win bwāaba win goru sua ba ka da
 Yerusalemuə ba sikua, win baababan sikaa, Dafidin
 wuuə.

29 N deema Akasia wi, u bandu diwa Yudaa
 Akabun bii Yoramun bandun wōə wəkura tiase səə.

Ba Yesabeli go

30 Yen biruwa Yehu u dua Yisireeliə. Ye Yesabeli
 u nua mε, yera u win wuswaa buraru kua u kiroba
 doke nəniə. Ma u win wiru yara fənəntin di u ka
 yam mεera. 31 Sanam mε Yehu u dua wuuə, yera
 Yesabeli u nùn səəwa u nεε, Simiri wi u ra win yinni
 gon kəsire, n sere do a ka na mi?

32 Ma Yehu u wuswaa seeya fənənti yen bera gia
 wəllə u nεε, wara u ka man yōra.

Ma sina bokon səm kowobun wirugibu gabu
 yiru n̄ kun mε ita ba nùn mεerima temə. 33 Yera u
 nεε, i Yesabeli kasa kooma temə.

Ma ba nùn kasa kua. Yera win yem yari gbāraru wəllə, ka maa dumin wəllə. Ma Yehu u nùn yasisi ka tabu keke ye dumi gawe.

³⁴ Yen biruwa Yehu u dua sina kpaaru mi, ma u di u nəra. Yera u nεε, i doo i kurə kam wi sike domi u sāawa sina bokon bii.

³⁵ Ye ba da, yera ba deema win wii koko ka win naasu ka nəm taranu tənawa nu wāa mi, ma ba nu sua ba sikua. ³⁶ Ma ba da ba ye Yehu sōwa, yera u bu wisa u nεε, mεya Yinni Gusunə u raa gerua saa win səmə Eli Tisibigiin nəon di, ye u nεε, bōna nu koo Yesabelin goru tem Yisirεelin gberə. ³⁷ Nge mεya win wasin sukum mu kua taaki Yisirεelin gberə. Kpa bu ku raa ka nεε, Yesabelin sikira mini.

Ba Akabun bweseru go

10

¹ Akabu u bibu məwa wata ka wəkuru, ba wāa Samariə. Ma Yehu u Yisirεelin sinambu tireru yorua ka yen guro gurobu ka sere be ba Akabun bii be neni u nεε, ² bεε be i sina bokon bibu kōsu ka win tabu keke yi dumi gawe, ka win dumi ka wuu gbāraruguu ka win tabu yānu, tire teni tà n bεen nəma dua, ye ko i ko wee, ³ i mεerio win bii be səə, wi n weenε u win baan gəna kəsire ko kpa i nùn ko sunə. Yen biru kpa i nùn sanna.

⁴ Ye ba tire te wa, ma ba berum soora gem gem ba nεε, wee sinambu yiru ba n kpīa ba yōre wunε Yehun wuswaaə. Kaa sere gere bεε? ⁵ Sina kpaarun səm kowobun wirugii ka wuun wirugibu ka guro gurobu, ka be ba sina bii be neni, ba menna ba Yehu bii gəria ba nεε, sa ko n sāawa wunen

bwāabu. Ye a maa gerua kpuro yera sa ko ko. Sa ñ goo bandu wēemə.

⁶ Yera Yehu u maa bu tireru yorua u nεε, ñ n sāan na nεgibu, ma i ko i nen gere wura, i man bii ben winu bəəriama Yisireliə sia amadaare.

N deema tem min wirugiba ba sina bokon bibu wata ka wəku te neni.

⁷ Ye ba tire te wa, yera ba sina bibu wata ka wəku te mwεera, ba ben winu bura. Ma ba nu gure birenu səə ba ka Yehu daawa Yisireliə. ⁸ Ma win səmə u da u nùn səəwa u nεε, ba ka sina bii ben wii ni na. Yera u nεε, bu nu bənu koowo suba yiru kpa bu nu yi kənnəwə sere sisiru bururu. ⁹ Ye u yara sisiru bururu, ma u da u yəra təmbu kpuron wuswaaə u nεε, bεε i sāawa gemgibu. Adama nε, na nen yinni sina boko Yoramu seesi ma na nùn go. Beni maa ni, wara u be go. ¹⁰ I n yē ma Yinni Gusunən gari yi u gerua Akabun bweserun sə, yen gaa kun kam wərimə domi u win nəə mwεeru yibiaməwa te u kua saa win səmə Elin nəən di.

¹¹ Ma Yehu u tən be ba tie Akabun yenuə kpuro go Yisireliə, saa be ba sāa wirugibu ka win kpaasibu ka win būu yāku kowobu, baa ben turo u ñ deri.

*Yehu u Akasian təmbu go
(I maa mεerio Bandun Gari II, 22:8)*

¹² Yen biru Yehu u seewa u da Samariə mi yāa kparobu ba ra ben yāanu səri bu ka nin sansu bəəri. ¹³ Yera u ka Akasia Yudaban sina bokon mero bisibu gabu yinna. Ma u bu bikia u nεε berà i sāa.

Ba nùn wisa ba nεε, sa sāawa Akasian mero bisibu. Sa nawa su ka Yesabelin bibu təbiri ka sina bokon bii be ba tie Yisireliə.

14 Yera Yehu u win bwāabu sōwa u nεε, i bu mō wasiru.

Ma ba bu mwεera wasiru ba sakira. Baa ben turo ba ñ deri. Yen biru ba ben gonu sure dākō kpiriru garu sō. Be ba go mi, ben geera sāawa tōnu weeru ka yiru.

Yehu u maa

Akabun tōn be ba tie go

15 Ye Yehu u doona min di, yera u ka Yonadabu, Rekabun bii yinna u wee. Ma u nùn tōbura. Yen biru u nεε, wunen gōru ga dεere nge mε neguu ga sāa wunen sō?

Ma Yonadabu u nùn wisa u nεε, oo.

Ma Yehu u nεε, ñ n mēn na, a man nōma wεema.

Ma u nùn nōma wε. Yera Yehu u nùn yōsia win tabu kεε sō, u yōra win bōkuō. 16 Ma u nεε, su da sannu kpa a wa sōmbu te na mō ka kīru Yinni Gusunōn sō.

17 Ye ba tura Samariō, ma Yehu u Akabun tōn be ba tie kpuro go. U bu kpeerasia nge mε Yinni Gusunō u gerua saa win sōmō Elin nōn di.

Yehu u būu wi ba mō Baalin

sāabu kpuro go

18 Yen biru Yehu u tōmbu kpuro mēna u bu sōwa u nεε, Akabu u būu wi ba mō Baali sāwa fiko. Adama nε, kon nùn sāwa gem gem. 19 Yen sō tē, i man Baalin yāku kowobu mēnama ka ben sōrobu ka ben bwāabu be ba ra gesi Baali ye sā kpuro. I ku ra de baa ben tōn turo u sina. Domi na kī n yāku bakaru kowa Baalin mi. Ben wi u maa yina u na sere bu yēro go.

Adama u yeni geruməwa u ka Baalin sǎəbu kpuro bwisi kua u bu go. ²⁰ Yehu u bu sǎəwa u nεε, bu kparo kpa tǎmbu kpuro bu menna sǎə teeru bu Baali sǎ. Ma ba kpara. ²¹ Yera u maa sǎməbu gǎra Isireliban tem kpuro sǎə. Ba Baalin sǎəbu kpuro menna. Baa ben tǎn turo kun sinε. Ma be kpuro ba yiba bǔu wi ba mǎ Baalin diru mi, siki siki. ²² Ma u wi u ra bǔu dii ten yǎku yǎnu bere sǎəwa u nεε, u yǎa ni yarama u be ba koo bǔu ni sǎ kpuro wǎ. Ma u nu yarama. ²³ Yera Yehu ka Yonadabu Rekabun bii ba dua bǔu diru mi, ba bǔu sǎə be sǎəwa ba nεε, i mεεrio sǎa sǎa Yinni Gusunǎn sǎəbu bǎ n wǎa mi. Domi Baalin sǎəbu tǎna tǎnawa sa kǐ ba n wǎa mini.

²⁴ N deema Yehu u tabu durǎbu gǎsa tǎmbu wεnε u yǎrasia dii ten kǎnnǎwǎ u bu sǎəwa u nεε, bεen wi u dera tǎn be ba wǎa dii te sǎə, baa ben turo, u yara u doona, yǎrowa ba koo go. Ma wi Yehu ka Yonadabun tii ba dua bu ka siarabun yǎkuru ko Baalin mi ka maa yǎku dǎə mwaararugiru. ²⁵ Sanam mε ba yǎku ni kua ba kpa, yera Yehu u tabu kowo be sǎəwa u nεε, i duo mi, i bǔu sǎə be kpuro go, i ku ra de baa ben turo u yari.

Ma ba dua mi, ba bu go go ka takobi. Yera ba goo ni yara ba ka da wuun biruǎ. Yen biru ba gǎsira ba wura bǔu diru mi. ²⁶ Ma ba Baalin bwǎaroku ge yarama ba dǎə mǎni tǎəwǎ. ²⁷ Yen biru ba bǔu dii te sura. Ma mi kpuro n kua tǎmbun swaa swǐ yeru sere ka gisǎ.

Yehun gǎə

²⁸ Nge mεsuma Yehu u ka Baalin sǎaru kpeerasia Isireliǎ. ²⁹ Adama ka mε, u Yeroboamu Nεbatin biin yira swǐ, wi u Isireliba doke toraru sǎə, ye ba ka naa buu wuraginu sǎwa ni u kua u yi Beteliǎ, ka Danuǎ.

³⁰ Yera Yinni Gusunə u Yehu sɔwə u nεε, wunen bibu ba koo bandu diwa Isireliə sere ka ben debu-minə, yèn sɔ a kua ye ya wã nen nɔni sɔɔ. A Akabun bweseru go nge mε na gerua.

³¹ Adama ka mε, Yehu u ñ Gusunə Isireliban Yinni mεm nɔwε kpuro, domi Yeroboamun yira u swĩi, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

³²⁻³³ Saa ye sɔra Yinni Gusunə u Isireliban tem kawabu torua. Ma u dera Hasaeli u bu seesi u ben tem nɔɔ bura yenu kpuro mwεεra. Nge mɛya n kua ba ñ ka Yuudenin sɔɔ yari yerun bera kpuro mɔ n ka da sere daa te ba mɔ Aanɔwɔ, Anεen bera gia, Galadi ka Basanin temə, mi Gadigibu ka Rubeniba ka Manaseba ba wãa.

³⁴ Ye Yehu u maa kuan sukum ka wɔrugɔɔ te u sɔosi, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ. ³⁵⁻³⁶ U kuawa wɔɔ tɛna yiru sari bandu sɔɔ, Samariə Isireliba sɔɔ. Yen biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ Samariə. Ma win bii Yoakasi u bandu kəsire kua.

11

Atali u bandu wɔra Yudaɔ (I maa mεrio Bandun Gari II, 22:10-12)

¹ Ye Atali sina boko Akasian mero u wa ma win bii u gu, yera u seewa u sina bibun bweseru kpuro go. ² Adama Yoseba, Yoramun sina bokon bii, u win sesu Akasian bii Yoasi sua asiri sɔɔ sanam mε Atali u sina bii be goomə. Ma u da u nùn berua win nɔɔrion kpin yerə Yinni Gusunən sãa yerə. Nge mɛya n kua ba ñ ka Yoasi go. ³ Ma Yoseba u nùn berua wɔɔ nɔɔba tia sãa yeru mi. N deema saa ye sɔɔ, Atali u bandu dii tem mi.

Ba Yoasi kua sunə
(I maa mεerio Bandun Gari II, 23:1-21)

⁴ Ye Yoasi u kua wɔɔ nɔɔba yiru mi ba nùn berua mi, yera Yehoyada yāku kowo u tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu menna ka Keretiba ka sina bokon kəsobu Yinni Gusunən sāa yerə, u ka bu arukawani bəkua. Ma u dera ba bārua sāa yee ten mi. Yen biru u bu sina bokon bii Yoasi wi sɔɔsi. ⁵ Ma u bu wooda yeni wē u nεε, ye i ko i ko wee. Bεε sɔɔ, be ba koo səmburu ko tɔɔ wēraruḡiru sɔɔ, ba koo bu bənu kowa wuunu ita. Kpa wuu teeru tu sina bokon yenu kəsū. ⁶ Yiruse maa, tu maa yōra kənnə ge ba mɔ Suuri ḡia. Kpa itase te ta tie, tu yōra sina kpa kəsobun biruə bu ka təmbu yinari bu du mi. ⁷ Wuunu yiru ni nu n səmburu mɔ tɔɔ wēraruḡiru sɔɔ, niya nu koo Yinni Gusunən sāa yeru kəsū mi sina boko u wāa. ⁸ Kpa nu n nùn sikerene, ben baawure u n win tabu yānu neni. Saa ye sɔɔ, wi u bu bεsu kpuro bu yēro goowo. Ba ko n wāawa sina bokon bəkuə ù n yariə n̄ kun mε ù n duə.

⁹ Ma tabu kowobun wirugii be, ba kua kpuro nge mε Yehoyada u bu yiire. Ben baawure u win tabu kowobu sua be ba ra səmburu sue tɔɔ wēraruḡiru sɔɔ, ka sere be ba ra maa wēre te sɔɔ. Be kpuro ba da Yehoyadan mi. ¹⁰ Yera Yehoyada wi, u wirugii be, Dafidin yaasi wē yi yi wāa Yinni Gusunən sāa yerə ka tεɛnu. ¹¹ Ma tabu kowo ben baawure u win tabu yānu neni ba ka yɔ ba sina boko sikerene yāku yerun bəkuə Yinni Gusunən sāa yerə. ¹² Yāku kowo Yehoyada u Yoasi, sina bokon bii yarama. U nùn sina furə dokea ma u nùn woodan tireru wē. Yen biru ba nùn gum tāre wirə ba kua sunə. Ma ba taki kua ba nεε, sina boko, wunen wāaru tu daka

da.

¹³ Saa ye sɔɔ, Atali u tɔn be kpuron wurenu nua, yera u seema u na Yinni Gusunɔn sãa yeru mi. ¹⁴ U wa wee, sina boko u yɔ mi sina bokoba ra yãre bu ka gari ko, ka tabu sinambu ka be ba ra kɔbi so, be kpuro ba yɔ sina bokon bɔkuɔ. Ma tem mɛn tɔmbu kpuro ba nuku dobu mɔ, ba kɔbi soomɔ. Saa yera Atalin tii u win yaberu nɛnuu u karana u nɛɛ, ba man seesi! Gbera man di!

¹⁵ Yehoyada u n̄ k̄i bu Atali go Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Yen sɔna u wirugii be sɔɔwa u nɛɛ, i Atali yaro tɔɔwɔ. Wi u n̄n sw̄i kpuro, i yẽro goowo ka takobi.

¹⁶ Ma ba ka n̄n yara, ba ka da sina bokon yɛnuɔ ka swaa ye dumi yi ra ka du. Miya ba n̄n go.

¹⁷ Yen biru Yehoyada u dera sina boko Yoasi ka win tɔmbu Yudaba ba ka Yinni Gusunɔ arukawani bɔkua ye ya gerumɔ ma ba ko n̄ sãa win tɔmbu.

¹⁸ Ma ba da b̄u wi ba mɔ Baalin dirɔ, ba tu kɔsuka muku muku ka ten turanu ka ten bw̄aarokunu. Ma ba Matani go wi u sãa Baali yen yãku kowo. Yen biruwa Yehoyada yãku kowo u tɔmbu yi yi bu ka Yinni Gusunɔn sãa yeru kɔsu.

¹⁹ Ma u dera tabu kowobun wirugii be, ka Kereti be, ka sina bokon tiin kɔso be, ka sere maa wuun tɔmbu kpuro, ba ka Yoasi yara Yinni Gusunɔn sãa yee ten min di, ba ka n̄n da sina kpaarɔ ka swaa ye sina bokon kɔsobu ba ra ka du. Ma ba n̄n sw̄i sina kitarɔ. ²⁰ Ma tɔn be kpuro ba nuku dobu mɔ.

Ba wãa b̄ari yɛndu sɔɔ, domi ba Atali go ka takobi sina kpaarɔ.

12

*Yoasi u kua Yudaban sina boko
(I maa mɛerio Bandun Gari II, 24:1-3)*

1-2 Yehun bandun wõõ nɔɔba yiruse sɔɔra Yoasi u bandu di Yerusalemuɔ. U mɔwa wõõ nɔɔba yiru saa ye sɔɔ. Ma u kua wõõ weeru ban te sɔɔ. Win meron yĩsira Sibia Beri Sebagii. ³Yoasi wi, u kuawa ye ya Yinni Gusunɔ wẽre win wãaru sɔɔ. Yera u yãku kowo Yehoyadan sɔɔsiru wura. ⁴Adama u ñ gunguu ni kɔsuke ñin mi ba ra bũnu sã. Domi tamba ra n daamɔ mi ba n bũu ni sãamɔ kpa ba n turare dɔɔ dokemɔ.

*Yoasi u Yinni Gusunɔn sãa yeru sɔnwa
(I maa mɛrio Bandun Gari II, 24:4-14)*

⁵Yoasi u dera ba Yinni Gusunɔn sãa yeru sɔnwa ma u yãku kowobu menna u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu gobi mɔɔ yi ba ka na sãa yerun sɔ. Yiya yi ba raa baawure bure win wãarun sɔ, ka sere maa yi gaba gõru doke ba wẽ ka nuku tia. ⁶U nɛɛ, bu yi kpuro mɔɔ begibun min di. Kpa bu yi dendi bu ka sãa yee te sɔmɛ mi ta sankira.

⁷Adama yãku kowo be, ba ñ sãa yee te sɔnwa sere n ka kua sina boko Yoasin bandun wõõ yenda itase. ⁸Yera sina boko u yãku kowo Yehoyada ka yãku kowo be ba tie soka. Ma u bu bikia u nɛɛ, mban sɔna i ñ sãa yee te sɔnwa. N n men na, i ku ra maa gobi gɛɛ mwa tãmbun min di, bɛɛn tiin sɔ. Adama i ko yi deriwa i ka sãa yee te sɔmɛ.

⁹Ma yãku kowo be, ba gõru doke bu ku maa tɔn ben gobi mwa, kpa bu ku maa bu sãa yee ten sɔmbun sɔmburu nɔmu sɔndia.

¹⁰Yera yãku kowo Yehoyada u kpakoro piibu gagu kua, u gu yaba wɔllɔ. Ma u da u yi yãku yerun bɔkuɔ, nɔm geu gia, Yinni Gusunɔn sãa yerun kɔnnɔwɔ. Gobi yi tamba ka na sãa yee ten sɔ, mi sɔɔra yãku kowo be ba sãa yee te kɔsu ba ra yi kpɛɛ.

¹¹ Bà n wa gobi yi, yi dabia kpakoro te sɔɔ, yera ba ra sunɔn tire yoro ka yāku kowo tɔnwerɔ sokusie bu yi gura bu gari. ¹² Kpa bu yi be ba koo sāa yee ten sɔmburu ko nɔma bɛria. Yiya ba ka dāa dākobu kɔsia, ka nɔman sɔm kowobu, ¹³ ka banɔbu, ka be ba kpenu dākumɔ. Yi sɔra ba ka maa dāa dwa ka kpenu ka gāa ni ba koo ka sāa yee te sɔmɛ kpuro gesi.

¹⁴ Adama baa yin gɛɛ, ba n̄ ka sāa yee ten dendi yānu dwa nge gbēa ye ba kua ka sii geesu n̄ kun mɛ wobunu, n̄ kun mɛ nɔri, n̄ kun mɛ kɔbi, n̄ kun mɛ dendi yāa ni ba kua ka wura, n̄ kun mɛ ka sii geesu.

¹⁵ Be ba sɔmbu te mɔ, beya ba yi wē ba ka sāa yee te sɔnwa. ¹⁶ Ba ku ra bu bikie nge mɛ ba ka gobi yi dendisinamɔ. Domi ba ye kpuro mɔwa dee dee.

¹⁷ Gobi yi ba ra wē yaa saberun ayerɔ, torarun yākurun s̄ ba ku ra yi yi Yinni Gusunɔn sāa yerun s̄. Yiya yi ra ko yāku kowogii.

Yoasin bandun kpeeru

(I maa mɛrio Bandun Gari II, 24:23-27)

¹⁸ Saa ye sɔra Sirin sina boko Hasaeli u Gati wɔri. Ma u ye mwa. Yen biru u ḡru doke u da u Yerusalemu mwa. ¹⁹ Yera Yoasi Yudan sina boko u yāa geenu gura ni win tii u yi Yinni Gusunɔn s̄, ka sere ni win baababa Yosafati ka Yoram u ka Akasia ba yi, ka maa wura ye ya wāa Yinni Gusunɔn arumanin beru yerɔ, ka sere ye ya wāa sina kpaarɔ. Ye kpurowa u sua u Hasaeli Sirin sina boko mɔrisia. Ma Hasaeli wi, u n̄ maa Yerusalemu wɔri.

²⁰ Ye Yoasi u kuan sukum mu yorua Yudan sinambun faagin tireru sɔɔ. ²¹⁻²² N deema win bwāabu Yosakaa Simɛatin bii, ka Yosabadi Somɛen bii, beya ba n̄n seesi ba go Milon dirɔ Silan wɔwaa.

Ma ba nùn sikua win baababan sikaᵛ Dafidin wuuᵛ.
Ma win bii Amasia u bandu kᵛsire kua.

Yoakasi u kua Isireliban sina boko

13

¹ Yoasi Akasian bii, Yudaban sina bokon bandun wᵛᵛ yenda itase sᵛᵛra Yoakasi, Yehun bii u bandu di Isireliba sᵛᵛ, Samariᵛ. Yoakasi wi, u kuawa wᵛᵛ wᵛkura nᵛᵛbu ka yiru ban te sᵛᵛ. ² Kᵛsa u kua Yinni Gusunᵛn nᵛni sᵛᵛ, Yeroboamu Nᵛbatin biin yira u swᵛi mam mam, wi u Isireliba doke toraru sᵛᵛ. ³ Saa ye sᵛᵛra Yinni Gusunᵛ u ka Isireliba mᵛru bara too. Ma u bu Sirin sina boko Hasaeli nᵛmu bᵛria ben wᵛaru kpuro sᵛᵛ n ka girari sere win bii Beni Hadadin waati kpuro sᵛᵛ.

⁴ Yera Yoakasi u Yinni Gusunᵛ somiru kana. Ma Yinni Gusunᵛ u nùn wurari. Domi u wa dam mᵛ Sirin sinam be, ba Isireliba dᵛremᵛ. ⁵ Yera u bu faaba kowo seeya wi u bu yara nᵛni swᵛa ten min di. Saa yera ba sina ka bᵛri yendu ben yenusᵛ nge yellu. ⁶ Adama ka mᵛ, ba n Yeroboamun bweserun yira deri wi u Isireliba doke toraru sᵛᵛ. Ba wᵛriwa win durum sᵛᵛ. Ba maa dera bᵛu wi ba mᵛ Asitaaten bwᵛarokunu nu gire Samariᵛ.

⁷ Yoakasin tabu kowobu sᵛᵛ, Yinni Gusunᵛ u dera Sirin sina boko u ben dabiru go, u nama muku muku ba kua nge tua. Maasᵛbu weeraakuru tᵛnawa u nùn deria ka tabu kowobu nᵛrᵛbun suba wᵛkuru (10.000) ka tabu kᵛkᵛ yi dumi gawe wᵛkuru.

⁸ Ye Yoakasi u kuan sukum, ka wᵛrugᵛᵛ te u sᵛᵛsi, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sᵛᵛ. ⁹ Yeniban biru u kpuna u gu. Ma ba

nùn sikua win baababan sikaᵛ Samariᵛ. Ma win bii Yoasi u bandu kəsire kua.

Yoasi u kua Isireliban sina boko

¹⁰ Yoasi Yudaban sina bokon bandun wᵛᵛ tēna ka nᵛᵛba yiruse sᵛᵛra, Yoasi Yoakasin bii u bandu di Isireliba sᵛᵛ Samariᵛ. U kuawa wᵛᵛ wᵛᵛkura nᵛᵛbu ka tia ban te sᵛᵛ. ¹¹ Yoasi wi, kᵛᵛsa u kua Yinni Gusunᵛn wuswaaᵛ. Yeroboamu Nebatin biin yira u swīi mam mam, wi u Isireliba doke toraru sᵛᵛ.

¹² Ye Yoasi u kuan sukum ka wᵛᵛrugᵛᵛ te u sᵛᵛsi, ka sere maa taa bi u kua ka Amasia Yudaban sina boko, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sᵛᵛ. ¹³ Ma u kpuna u gu, ba nùn sikua mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Yeroboamu u bandu kəsire kua.

Isireliba ba koo Sirigibu kamia

¹⁴ Elisee u bara. Bara tera u ka gu. Adama u sere gbi, Yoasi Isireliban sina boko u da win mi, u swī win wuswaaᵛ u nᵛᵛ, nᵛᵛn baaba! Nᵛᵛn baaba wunᵛ wi a sᵛᵛa Isireliban dam mᵛ mu bu kᵛᵛsu nge ben tabu kᵛᵛkᵛ dumigii ka ben maasᵛbu.

¹⁵ Elisee u nùn sᵛᵛwa u nᵛᵛ, a doo a tᵛᵛndu sua ka sᵛᵛnu.

Ma u tᵛᵛn te sua ka sᵛᵛ ni. ¹⁶⁻¹⁷ U maa nùn sᵛᵛwa u nᵛᵛ, a fᵛᵛnᵛnti wukio ye ya wᵛᵛa sᵛᵛ yari yeru gia.

Ma sina boko Yoasi wi, u ye wukia. Ma Elisee u maa nᵛᵛ, a wunᵛn tᵛᵛn te suo a bᵛri.

Ma sina boko u tu sua u bᵛri. Yera Elisee u win nᵛᵛma sᵛᵛndi sina bokoglan wᵛᵛᵛ. Ma u nùn sᵛᵛwa u nᵛᵛ, a toowo. Ma u toba. Yen biru u maa sina boko Yoasi sᵛᵛwa u nᵛᵛ, nasaran sᵛᵛuwa mi. Geya ga sᵛᵛsi ma Yinni Gusunᵛ u koo bᵛᵛ nasara wᵛᵛ Sirigibun wᵛᵛᵛ. I ko i bu gowa mam mam Afᵛkiᵛ.

¹⁸ Elisee u kpam Yoasi sᵛᵛwa u nᵛᵛ, a sᵛᵛ ni suo.

Ma u nu sua. Yera u nεε, a ka nu tem soowo.

Ma u so nən ita u yōra. ¹⁹ Ma Elisee u ka sina boko mōru kua u nùn sōwa u nεε, kaa raa sowa nən nōabu n̄ kun mε nən nōaba tia. Saa yera kaa raa Sirigii be go mam mam. Adama wee tē nən ita tōnawa kaa bu kamia.

²⁰ Yen biruwa Elisee u gu, ba nùn sikua. Yen wōō ge ga swīi sōra Mōabun tabu kowobun wuunu ganu nu ra Isireliba wōraa nε. ²¹ Yera sōō teeru durō goo u gu Isireliban suunu sōō. Ye ba nùn sikumō, yera ba wa wee, Mōabuban tabu kowo wuuru gara kurama. Ma ba goo te kare Eliseen siki wōruō. Ye durō win goo te, ta da ta Eliseen kukunu wōri, yera durō wi, u kua waso. Ma u seewa u yōra.

Isireliba ba Sirigibu kamia

²² Hasaeli, Sirin sina boko u raa Isireliba dam dōre Yoakasin wāarun tōru kpuro sōō. ²³ Adama Yinni Gusunō u bu mēerima, ma u ben wōnwōndu wa, arukawani ye u ka Aburhamu ka Isaki ka Yakōbu bōkuan sō. U n̄ wure u bu biru kisi, bu kam ko.

²⁴ Hasaeli wi, u gu. Ma win bii Beni Hadadi u bandu kōsire kua. ²⁵ Saa ye sōōra Yoasi Yoakasin bii, u Isireliban wuu si mweera si Beni Hadadin tundo Hasaeli u raa mweera tabu sōō. Nən itawa u Beni Hadadi wi tabu di u ka wuu si kpuro mweera.

14

*Amasia u kua Yudaban sina boko
(I maa mēerio Bandun Gari II, 25:1-4,11-12,17-28;
26:1-2)*

¹ Yoasi Yoakasin bii, Isireliban sina bokon bandun wōō yiruse sōōra Amasia, Yoasi Yudaban

sina bokon bii u bandu di Yudaᵃ. ² Saa ye u ban te di, wᵃᵃ yenda nᵃᵃbuwa u mᵃ. Ma u kua wᵃᵃ tēna tia sari bandu sᵃᵃ Yerusalemᵃ. Win meron yīsira Yoadani Yerusalemugii. ³ Gea u kua Yinni Gusunᵃn nᵃni sᵃᵃ, adama ya ṅ Dafidigia tura. U kuawa nge mε win tundo Yoasi u kua. ⁴ U ṅ maa gunguu ṅin mi ba ra būnu yākuru ko kᵃsuke. U dera ba yākunu mᵃ ma ba turare dᵃᵃ dokemᵃ nin wᵃllᵃ.

⁵ Sanam mε win banda dam kua, yera u win bwāabu go, be ba raa win tundo go. ⁶ Adama u ṅ tᵃn ben bibu go nge mε ya yorua Mᵃwisin tireru sᵃᵃ tᵃ sᵃᵃ Yinni Gusunᵃ u nεε, ba ṅ tundo goomᵃ win biin torarun sᵃ. Meya ba ṅ maa bii goomᵃ win tondon torarun sᵃ. Adama wi u tora wiya ba koo go. ⁷ Amasia wiya, u maa Edᵃmuban tabu kowobu nᵃrᵃbun suba wᵃkuru (10.000) go wᵃwa sᵃᵃ ye ba sokumᵃ Bᵃru. Taa bi sᵃᵃra u wuu ge ba sokumᵃ Sila mwa, ma u gen yīsiru gᵃsia Yokutεεli. Yīsī tera ba ka gu sokumᵃ sere ka gisᵃ.

⁸ Yera u maa Yoasi Yoakasin bii, Yehun debubu sᵃmᵃ gᵃria u nεε, u seema bu yinna bu tabu ko. ⁹ Yera Yoasi wi, u Amasia sᵃᵃwa u nεε, sāku koru garu ta wāa Libanin guurᵃ, tera ta dāa bakaru garu gᵃria ta nεε, a man wunen bii wᵃndia kᵃema u ko nen biin kurᵃ. Yera gbeeku yeε yi seewa yi da yi sāku koo te taaka yi go. ¹⁰ Geema Amasia, wee tᵃ a Edᵃmuba kamia ma a tii sue. A ṅ sinamᵃ wunen yenuᵃ sᵃε? Kpa a n nuku dobu mᵃ wunen nasaran sᵃ? Mban sᵃṅna kaa maa tii tabu kpᵃε bi bu koo ka nun kᵃsa naawa kpa wunε ka Yudaba i kam ko.

¹¹ Adama Amasia kun win gere swaa sue. Ma Yoasi Isireliban sina boko u da u bu tabu wᵃri. Ma ba yinna ba waana nᵃni ka nᵃni wi ka Yudaban sina

boko Bēti Semēsio, Yudaban temə. ¹² Ma Isireliba ba Yudaba kamia ba duki yakikira, ben baawure u da u wəri win kuu bekurugirə. ¹³ Isireliban sina boko Yoasi, Akasian debubu u Amasia Yudaban sina boko yoru mwa Bēti Semēsi mi. Yen biru u da Yerusalemə ma u yen gbāraran gana sura gəm soonu nēru (400) saa kənnə ge ba mē Efaraimun di sere n ka da kənnə ge ga wāa sō yēsən nəm geu gia. ¹⁴ Ma u da u wura gura, ka sii geesu ka sere gāa gee ni nu wāa Yinni Gusunən sāa yerə ka sinambun arumanin beru yerə. Yen biru u maa təmbu məuru mwεera. Ma u gəsira Samario.

¹⁵ Ye Yoasi u kuan sukum ka wərugə te u sōsi ka taa bi u ka Amasia Yudaban sina boko kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sə. ¹⁶ Sanam mε Yoasi u kpuna u gu, ba nūn sikua Samario mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Yeroboamu u bandu kəsire kua.

¹⁷ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin gəən biru, Amasia Yoasin bii, Yudaban sina boko u maa kuawa wō wəkura nəbu. ¹⁸ Ye Amasia u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sə.

¹⁹ Yera sō teeru ba nūn seesi Yerusalemə. Ma u duka yakura u da Lakisio. Adama ba nūn naa swī mi, ba go. ²⁰ Ma ba win goo te sua ka kəkε ye dumi gawe ba ka na Yerusalemə ba sikua win baababan sikaə, Dafidin wuu. ²¹ Yeniban biru Yudaba kpuro ba Asaria Amasian bii sua ba swī win tundon bandun sə. Saa ye sə, u mawa wō wəkura nəbu ka tia. ²² Ye Asaria u bandu di u kpa, yera u Elati mwa ma u ye bana sənwa.

Yeroboamu yiruse

u kua Isireliban sina boko

²³ Amasia Yoasin bii Yudaban sina bokon bandun wōō wōkura nōōbuse sōōra Yeroboamu Yoasin bii, Isireliban sina boko u bandu di Samariō. Ma u kua wōō weeru ka tia. ²⁴ Kōsa u kua Yinni Gusunōn wuswaaō. Yeroboamu Nēbatin biin yira u swīi mam mam, wi u Isireliba doke toraru sōō. ²⁵ U Isireliban wusu kpuro mwēera si su wāa saa Hamatin di, sōō yēsān nām geu gia sere n ka da nim wōku bōruguuō nge mē Yinni Gusunō u gerua saa win sōmō Yonasi Amitain biin nōōn di, wi u sāa Gati Hefēegii. ²⁶ Mēya Yinni Gusunō u Isireliban nōni swāaru wa ta kpā. Domi be kpurowa ba yoru dimō, ba ñ maa goo mō wi u koo bu wōra. ²⁷ N deema Yinni Gusunō u ñ gōru doke u ka Isireliban yīsiru go. Yen sōna u bu faaba kua saa Yeroboamu Yoasin biin nōman di.

²⁸ Ye Yeroboamu u kuan sukum ka wōrugōō te u sōōsi taa bi u kua sōō, ka nge mē u wuu si su wāa Damasiō ka Hamatiō mwēera si su raa sāa Yudabagisu, ye kpurowa ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sōō. ²⁹ Sanam mē u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sikaō mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Sakari u bandu kōsire kua.

15

Asaria

u kua Yudaban sina boko

(I maa mēerio Bandun Gari II, 26:3-4,21-23)

¹ Yeroboamu Isireliban sina bokon bandun wōō tēna ita sarise sōōra Asaria Amasian bii u bandu di Yudaō. ² U mōwa wōō wōkura nōōbu ka tia sanam mē u bandu di. Ma u kua wōō weeraakuru ka yiru bandu sōō. Win mēron yīsira Yekolia,

Yerusalemugii. ³ U kua ye ya wā Yinni Gusunən wuswaaə nge mε win baaba Amasia u kua. ⁴ Adama u ŋ gungunu mi ba ra būu yākunu ko, bu turare dōə doke kəsuke. Domi tamba daamə ba yākunu mō mi.

⁵ Yera Yinni Gusunə u sina boko wi bara disigiru kpɛε sere u da u ka gu. Ma ba nūn yara ba ka da diru garun mi. U wāa mi wi turo. Ma win bii Yotamu u nūn kəsire kua u tem mε kpare.

⁶ Ye Asaria u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru səə. ⁷ Sanam mε u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sikaə Dafidin wuuə. Ma win bii Yotamu u bandu kəsire kua.

Sakari

u kua Isireliban sina boko

⁸ Asaria Yudaban sina bokon bandun wōə weeru yiru sarise səəra, Sakari Yeroboamun bii u kua Isireliban sina boko Samariə. U kuawa suru nəəba tia bandu səə. ⁹ Kōsa u kua Yinni Gusunən wuswaaə, nge mε win baababa ba kua. Yeroboamu Nebatin biin yira u swīi, wi, wi u Isireliba doke toraru səə. ¹⁰ Sōə teeru Salumu Yabəsin bii u nūn seesi u gō Yibileamuə. Ma u bandu kəsire kua.

¹¹ Ye Sakari u kuan sukum mu yorua Isireliban sinambun faagin tireru səə.

¹² Nge meya Yinni Gusunən gari yi ka koorə yi u Yehu sōəwa u nεε, win biba koo bandu diwa sere ka win bibun debuminə.

Salumu u kua Isireliban sina boko

¹³ Asaria Yudaban sina bokon bandun wōə weeru tia sarise səəra, Salumu u bandu di Samariə Isireliba səə. U kuawa suru tia ban te səə. ¹⁴ Sōə teeru Menahemu Gadin bii u seewa Tirisən di u

na Samariõ. Miya u Salumu Yabesin bii go. Ma u bandu kəsire kua.

¹⁵ Ye Salumu u kuan sukum ka nge mε u Sakari seesi u go, ye kpurowa ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

¹⁶ Yen biruwa Menahemu wi, u wuu ge ba mð Tifusaki wəri. Ma u tumbu go saa Tirisani di n ka da Tifusaki mi. U Tifusaki ye wəriwa ka dam yèn sã tən be, ba yina u du ben wuuɔ, ma u ben gurigibun nuki besuka.

Menahemu u kua Isireliban sina boko

¹⁷ Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeru tia sarise sɔɔra Menahemu Gadin bii u bandu di Isireliõ. U kuawa wɔɔ wəkuru ban te sɔɔ Samariõ. ¹⁸ Kɔsa u kua win wāaru kpuro sɔɔ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nebatin biin yira u swī wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

¹⁹ Yen biru Pulu Asirin sina boko u na u Isireliba wəri. Yera Menahemu u nūn sii geesun tɔnnu tɛna wɛ u ka wa u nūn deri kpa u maa win bandu tāsisiã.

²⁰ Menahemu wi, u sii gee si mwεɛrawa be ba dukia mɔn mi. U ben baawure burewa sii geesun gobi weeraakuru. Ye Asirin sina boko u sii gee si mwa, yera u gəsira u da win temɔ.

²¹ Ye Menahemu u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²² Sanam mε u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sikaɔ. Ma win bii Pekasia u bandu kəsire kua.

Pekasia

u kua Isireliban sina boko

²³ Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeraakuruse sɔɔra Pekasia Menahemun bii, u

bandu di Isireliba sɔɔ Samariɔ. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ. ²⁴ Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nebatin biin yira u swi, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ. ²⁵ Yera win tabu sunɔ Peka Remalian bii, ka Galadin tabu kowobu weeraakuru ba nɔn seesi ba go sina kpaarɔ Samariɔ. Yen biruwa ba maa Aagɔbu ka Arie go. Ma Peka u bandu kɔsire kua.

²⁶ Ye Pekasia u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Peka

u kua Isireliban sina boko

²⁷ Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeraakuru ka yiruse sɔɔra Peka, Remalian bii, u bandu di Isireliba sɔɔ, Samariɔ. U kuawa wɔɔ yendu ban te sɔɔ. ²⁸ Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nebatin biin yira u swi wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

²⁹ Pekan waati ye sɔɔra Tigilati Pilesɛɛ, Asirin sina boko, u Iyoni mwa ka Abeli Bɛti Maaka ka Yanɔa, ka Kedɛsi ka Hasori ka Galadi ka Galilen tem ka Nɛfitaliban tem kpuro. Ma u tem mi kpuron tɔmbu mwɛɛra u ka da Asiriɔ. ³⁰ Yen biruwa Osee Elan bii, u Isireliban sina boko Peka seesi u go. Ma u bandu di win ayerɔ. N deema Yotamu Asarian biin bandun wɔɔ yɛndusewa mi.

³¹ Ye Peka u kuan sukum ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 27:1-3,7-9)

³² Peka, Remalian bii Isireliban sina bokon bandun wɔɔ yiruse sɔɔra Yotamu, Asarian bii, u

bandu di Yudaᵗ. ³³ U mᵗwa wᵗᵗ yenda nᵗᵗbu sanam me u ban te di. Ma u kua wᵗᵗ wᵗkura nᵗᵗbu ka tia ban te sᵗᵗ. Win meron yᵗsira Yerusa, Sadᵗkun bii. ³⁴ Win baaba Asarian yira u swᵗi mam mam. U kua ye ya Yinni Gusunᵗ wᵗre. ³⁵ Adama u ᵗ gunguu ᵗnᵗ mi ba ra bᵗu yᵗkuru ko kᵗsuke. Ma tᵗmba daamᵗ ba yᵗkunu mᵗ mi, ba turare dᵗᵗ dokemᵗ nin wᵗllᵗ.

Yotamu wiya, u Yinni Gusunᵗn sᵗa yerun kᵗnnᵗ ge ga mᵗra sᵗᵗ yᵗsan nᵗm geu gia bana.

³⁶ Ye Yotamu u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sᵗᵗ. ³⁷ Win waati ye sᵗra Yinni Gusunᵗ u dera Resini Sirin sina boko ka Peka, Remalian bii Isireliban sina boko ba Yudaba wᵗrim torua. ³⁸ Sanam me Yotamu u kpuna u gu, ba ᵗnᵗ sikua win baababan sikᵗ Dafidin wuuᵗ. Ma win bii Akasi u bandu kᵗsire kua.

16

Akasi u kua Yudaban sina boko (I maa mᵗrio Bandun Gari II, 28:1-27)

¹ Peka, Remalian biin bandun wᵗᵗ wᵗkura nᵗᵗbuse sᵗra Akasi, Yotamun bii u bandu di.

² Akasi wi, u mᵗwa wᵗᵗ yendu sanam me u ban te di. Ma u kua wᵗᵗ wᵗkura nᵗᵗbu ka tia bandu sᵗᵗ Yerusalemᵗ. Adama kᵗsa u kua Yinni Gusunᵗn wuswaaᵗ. U ᵗ kue nge win sikado Dafidi.

³ Isireliban sinambun yira u swᵗi sere u mam dera ba ka win bii yᵗkuru kua ba wᵗᵗwa nge me bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunᵗ u nᵗᵗ bu kpeerasio. ⁴ Mᵗya ba ra maa bᵗu yᵗkuru ko kpa bu turare dᵗᵗ doke gungunu wᵗllᵗ ka guunu wᵗllᵗ ka sere maa dᵗa kubenᵗ.

⁵ Yera sᵗᵗ teeru Resini, Sirin sina boko ka Peka Remalian bii Isireliban sina boko ba seewa ba

Akasi tabu wəri, ma ba Yerusalemu tarusi. Adama ba kpana bu nùn kamia. ⁶ Saa ye sɔɔra Resini u Elati mwa Yudaban nɔman di, ma u bu gira min di. U dera Edɔmuba ba na Elati mi, sere ka gison giso.

⁷ Yera Akasi u Tigilati Pilesee Asirin sina boko sɔmɔ goria u nɛɛ, nɛna Akasi, wunen bɔɔ, a na a man somi, Sirin sina boko ka Isireliban sina bokon sɔ be ba man tabu wərima. ⁸ Ma Akasi u sii geesu sua ka wura ye ya wāa Yinni Gusunɔn sāa yerɔ, ka sinambun arumani beru yerɔ. Ma u ye kpuro gura u Asirin sina boko wě. ⁹ Saa ye sɔɔra Asirin sina boko wi, u Akasin gari yi wura. Ma u da u Damasi wəri u mwa u gen tɔmbu yoru mwɛera u ka da Kirio. Ma u ben sina boko Resini wi mwa u go.

¹⁰ Ye Akasin tii u da Damasiɔ u ka Tigilati Pilesee yinna mi, yera u bũu turaru garu wa mi, ma u ten dɛɛbu ka ten yasum ka ten gunum yĩira u yorua ye ya sāa ten saria kpuro gesi. Ma u ye yāku kowo Uri mɔrisia u nɛɛ, u nùn ten bweseru kuo. ¹¹ Ma yāku kowo wi, u bũu tura ten weenasiru kua nge mɛ Akasi u nùn yorua u ko. U tu kuawa Akasi u sere gɔsirama saa Damasin di. ¹² Ye Akasi u gɔsirama Damasi min di, u bũu tura te wa. ¹³ Ma u susi u yāku dɔɔ mwaarugiru kua ka ni ba ra ko ka tam ka som ka sere maa siarabun yāku. Ma u ten yaa yem wisi bũu tura ten wɔllɔ. ¹⁴ Yāku yee te ba kua ka sii gandu Yinni Gusunɔn sɔ ta wāa Yinni Gusunɔn sāa yerun kɔnnɔ ka yāku yee ten baa sɔɔ. Yera Akasi u Yinni Gusunɔn yāku yee te swɛnyasia u tu yi kpaa ten biruɔ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. ¹⁵ Ma sina boko Akasi u yāku kowo wi sɔɔwa u nɛɛ, saa tɛn di, a de a n da bururun yāku dɔɔ mwaarugiru ko ka yokan yāku te ba ra ko ka som yāku yee kpaa ten mi, ka nɛ

sina bokon yāku dōo mwaararugiru ka yāku ni ba ra ko ka som ka tam ka sere maa yāku ni tamba ka naamō. Kpa a n da yāku ni ba ka na kpuro gesin yem wisi ten wōllō. Adama nen tii ko na n da bikiaru ko Yinni Gusunōn yāku yee te ba kua ka sii gandun mi.

¹⁶ Ma yāku kowo Uri, u wura ye sina boko Akasi u gerua kpuro. ¹⁷ Akasi u boo sii gandugii sin sōwaritii kōsuka ma u boo sin tii sua. Ma u boo bōkō ge swenya nēē yin wōllun di, yi ba kua ka sii gandū. Ma u gu sōndi turaru garun wōllō te ba bana ka kpenu. ¹⁸ Asirin sina bokon nuku dobun sō, u maa kōnnō gēn min di ba ra ka du Yinni Gusunōn sāa yerō tōo wērarugiru sōo kōsa, ka sinambun duu yerūguu.

¹⁹ Ye Akasi u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sōo. ²⁰ Sanam mē Akasi u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sikaō Dafidin wuuō. Ma win bii Esekiasi u gōna kōsire kua.

Osee u kua Isireliban sina boko

17

¹ Akasi, Yudaban sina bokon bandun wōo wōkura yiruse sōora, Osee Elan bii, u bandu di Samariō. Ma u kua wōo nōōba nne ban te sōo. ² Kōsa u kua Yinni Gusunōn wuswaaō. Adama ya n Isireliban sinam be ba nūn gbiyegia tura. ³ Yera Asirin sina boko Saamanasaa u Osee wi wari u kamia, ma u nūn gobi bure wōo ka wōo ye u ko n da kōsie. ⁴ Sōo teeru Asirin sina boko wi, u gia ma Osee u kī u nūn seesi. Domi u nua ma u Egibitin sina boko gōria Soowō kpa u ku raa maa ka Asirin sina bokon wōo gobi yi kōsia. Yera Asirin sina boko wi, u Osee mwa u

ka yəni bəkua u kenua. ⁵ Yen biru u Isireliban tem kpuro wəri u da Samariə. Ma u dera ba ye tarusi wɔɔ ita.

Isireliban banda kpa

⁶ Oseen bandun wɔɔ nɔɔba nnese sɔɔra, Asirin sina boko u Samari mwa. Ma u Isireliba yoru mwεεra u ka da win temə. U dera ben gaba wāa Salasin temə ka Gosanin temə mi daa te ba mɔ Sabori ta wāa ka maa Mɛdiban wuu marosə. ⁷ Yeni ya koorə yèn sɔ Isireliba ba tora ba bũnu sãamə Yinni Gusunən wuswaaə wi, wi u bu yara saa Egibitin sunən noman di. ⁸ Ba bwese tukunun deema swi ni Yinni Gusunən tii u gira ben suunu sɔən di ka maa koma kamgii ni ben sinamba mwaama. ⁹ Isireliba ba Yinni Gusunə kɔsa kua ya banda, ba gungunu bana mi ba ra bũnu sã ben wuu marosə, ka sere mi wuun kɔsoba ra yɔre, gbāranə. ¹⁰ Ba maa tii bwāarokunu kua gungunu kpuron wɔllə, ka mi dāa kubenu wāa. ¹¹ Miya ba ra n yākunu mɔ, ba n turare dɔɔ dokemə nge bwese tuku ni Yinni Gusunən tii u gira ben suunu sɔən di. Nge mɛya ba ka gāa kɔsu dabinu kua ni nu Yinni Gusunən maru seeya. ¹² Domi ba bũnu sāwa ni u bu yinari mam mam.

¹³ Mɛya u Isireliba ka Yudaba kirə kua saa win sɔmɔbun nɔən di u nεε, bu daa kɔsa derio kpa bu win woodaba mɛm nɔɔwa ka win gere, kpa ba n sīimə dee dee win woodaba sɔə ye u ben baababa wɛ. Yera u maa ben tii wɛ saa win sɔmə sɔm kowobun nɔən di.

¹⁴ Adama ba swaa taaya, ba n Yinni Gusunə mɛm nɔɔwε. Ba kua nge ben baababa be ba n Gusunə ben Yinni naanε kue. ¹⁵ Ba win woodaba deri

ka arukawani ye u ka ben baababa bøkua ka sere maa kirə ye u bu kua. Ma ba kam dirum swīi, ma ben tii ba kam kua. Ba bwese tukunu ni nu ka bu sikerenen daa saara ye Gusunə ben Yinni u bu yinari. ¹⁶ Ba Yinni Gusunən wooda atafiiru kua ba tii keten bwāarokunu kua ka sii gandu ka būu wi ba m̀ Asitaaten bwāarokunu. Ma ba sōə ka suru ka kperi sāamə ka sere maa būu wi ba m̀ Baali. ¹⁷ Kōsa ba m̀ Yinni Gusunən wuswaaə. Domi ba ka ben bibu yākunu m̀, ba wōəmə dōə sōə. Yen biru ba səronu m̀. Yeniba kpurowa ya Yinni Gusunən məru seeya. ¹⁸ Ma u Isireliba kpuro yarinasia saa win wuswaan di. U Yudaba tənə deri.

¹⁹ Yudaban tii, ba n̄ Gusunə ben Yinni mem nəəwə. Isireliban yira ba swīi mam mam. ²⁰ Ma Yinni Gusunə u Isireliban bweseru kpuro biru kisi. U bu werəbu nəma beria, ba bu sekuru doke, ba ka bu doona win wuswaan di.

²¹ Sanam mε Yinni Gusunə u dera Isireli be, ba karana ka Dafidin yenugibu ba kpa, yera ba Yeroboamu Nebatin bii kua ben sunə. Ma Yeroboamu wi, u dera ba tora Yinni Gusunən wuswaaə.

²² Domi kōsa ye u kua, yera ba maa swīi mam mam.

²³ Yen sōna u bu gira win wuswaan di nge mε u raa gerua saa win səməbun nəən di. Ma ba bu gura ba ka da Asiriə. Meya ba yoru dimə sere ka gisən gisə.

Ba ka Isireliba da Asirin temə

²⁴ Yen biru, Asirin sina boko u dera tamba na saa Babilonin di ka Kutan di ka Afan di ka Hamatin di ka sere maa Sefaafaimun di. Ma u dera ba Isireliba kəsire kua. Ba Samari mwa, ma ba sina Isireliban wuu marosə. ²⁵ Sanam mε ba sindu torua tem mi, ba n̄ Gusunə Isireliban Yinni sāamə. Ma Gusunə u dera gbee sinansu su ben dabiru go. ²⁶ Yera ba

Asirin sina boko sɔɔwa ba nεε, bwese tuku ni a ka na Samari mini, nu ñ Gusunɔ Isireliban Yinnin s̄āaru yē. Wee u dera gbee sinansu su na su bu s̄suka su go. ²⁷ Ma Asirin sina boko u wooda wē u nεε, Isireli be na yoru mwεεra sɔɔ bu de yāku kowo turo u da u bu s̄ɔsi nge mε ba ra ka Gusunɔ s̄ā tem mi. ²⁸ Yera Isireliban yāku kowo turo u na u sina Beteliɔ u ka bu s̄ɔsi nge mε ba koo ka Gusunɔ s̄ā.

²⁹ Adama bwese tuku nin baatere mi ta wāa kpuro ta ten bwāaroku kuawa ta s̄āamɔ. Ma ba nu yi yi mi Isireliba ba ra raa yāku nu ko, gungunu wɔllɔ. ³⁰ Ben būu nin yīsa wee. Babilonigibugin yīsira Sukɔtu Benɔtu. Kutagibugiiwa maa Nεεgali. Hamatigibugiiwa Asima. ³¹ Afabagina maa Nibukasi ka Taataki. Sefaafaimugibu maa, biba ba ra wɔ bu ka ben būu ni ba mɔ Adamεleki ka Anamεleki yākuru kua. ³² Ka mε, ba maa Gusunɔ s̄āamɔ. Adama ba maa yāku kowobu gɔsa be sɔɔ, be ba ko n da bu yākuru kue ben būu yāku yerɔ, gungunu wɔllɔ. ³³ Nge meya ba Yinni Gusunɔ s̄āamɔ. Ma ben baawure u maa win būu mɔ u s̄āamɔ, wi u ka na saa win tem di.

³⁴ Sere ka gisɔ ben yellun komana ba swīi. Ba ñ maa Yinni Gusunɔ s̄āamɔ ka gem. Ba ñ win yiirebu ka win woodaba swīi dee dee ye u Yakɔbun bibun bweseru wē. Yakɔbu wiya, Yinni Gusunɔ u maa yīsiru k̄ā Isireli. ³⁵ N deema Yinni Gusunɔ u raa ka Yakɔbun bii be arukawani bɔkua u nεε, i ku ra yiira būnun nuurɔ i nu s̄ā. I ku ra maa nu yākuru koosi. ³⁶ Adama nε, Yinni Gusunɔ, nε wi na bεε yarama Egibitin di ka nen dam bakam, nε turowa i ko i yiira i s̄ā kpa i man yākuru kua. ³⁷ I nen yiirebu ka nen woodaba kpuro ye na bεε wē mem nɔɔwɔ

baadomma. I ku ra bũnu ganu sã. ³⁸ Meya i ku maa arukawani ye duari ye na ka bæε bøkua na nεε, i ku ra bũu goo sã. ³⁹ I de i man sã domi nena na sãa Gusunɔ bæεn Yinni. Kon bæε wɔra saa bæεn wεrɔbu kpuron nɔman di.

⁴⁰ Adama ka mε, ba ñ Yinni Gusunɔ mεm nɔɔwε. Ben tiin yellun komana ba swĩi. ⁴¹ Nge meya bwese tuku nin tii nu Yinni Gusunɔ sãamɔ nu maa ka nin bũnu sãamɔ. Meya ben bibu ka ben debuminɔ nu mɔ sere ka gisɔ nge mε ben baababa ba kua.

18

Esekiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Bandun Gari II, 29:1-2; 31:1)

¹ Osee, Elan bii, Isireliban sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔra, Esekiasi Akasin bii, Yudaban sina boko u bandu di Yudaɔ. ² U mɔwa wɔɔ yenda nɔɔbu sanam mε u ban te di. Ma u kua wɔɔ tena tia sari ban te sɔɔ Yerusalemɔ. Win mεron yĩsira Abi, Sakarin bii. ³ Esekiasi u kua ye ya Yinni Gusunɔ wěre nge mε win sikado Dafidi u kua. ⁴ U gungunu kɔsuka mi ba ra bũu yākuru ko ka maa nin bwāarokunu. Ma u waa sii gandugia ye bɔɔka ye Mɔwisi u kua. Domi Isireliba ba ra ñ daamɔ yen nuurɔ ba n turare dɔɔ dokemɔ. Ba ye yĩsiru kã Nehusitani. ⁵ Esekiasi wi, u Gusunɔ naanε kua n kere Yudaban sinam be ba nùn gbiiye kpuro ka sere be ba bandu di win biru. ⁶ U ka Gusunɔ yɔrawa dim dim. U ñ nùn biru kisi baa fiiko. U win woodaba mεm nɔɔwawa ye u Mɔwisi wě. ⁷ Gusunɔ u ka nùn wāa. Ma n nùn koorammε ye u mɔ kpuro sɔɔ. Saa ye sɔɔ, u Asirin sina boko seesi. Ma u yara win yorun di. ⁸ Yen biru

u Filisitiba tabu wəri u kamia sere u ka da Gasaa. Ma u ben tem mwεεra ka ben wuu gbāra damgisu ka mi ben kāsobu ba ra n wāa wāa.

Samarin tarusibun

yaayasiabu

⁹ Esekiasi Yudaban sina boko win bandun wōō nnese sōō, ka maa Osee, Elan bii, Isireliban sina bokon bandun wōō nōōba yiruse sōō, yera Saamanasaa Asirin sina boko ka win tumbu ba Samari tarusi wōō yiru. ¹⁰ Ma wōō itaseru ba ye kamia. Saa yera Esekiasi u win bandun wōō nōōba tiase sōō dōō. Ma Osee, Isireliban sina boko u maa wāa win bandun wōō nōōba nnese sōō. ¹¹ Asirin sina boko u Isireliba gura u ka da win temō. Ma u bu yi wuu ge ba sokumō Salasiō ka Saborin daarun goorō Gosanin temō ka sere maa Mēdiban wusō. ¹² Domi Isireli be, ba ñ Yinni Gusunōn gere mēm nōōwε, ba ñ maa arukawani ye u ka bu bōkua wure. Meya ba ñ maa Mōwisi win sōm kowo mēm nōōwε.

Asirigibu

ba Yerusalemu tarusi

(I maa mεerio Esai 36:1 ka Bandun Gari II, 32:1)

¹³ Esekiasi Yudaban sina bokon bandun wōō wākura nnese sōō, yera Asirin sina boko Sankeribu u Yudaban wuu si su gbāranu mō kamia.

¹⁴ Ma Esekiasi u gōra Lakisiō Asirin sina boko win mi u nεε, bu nùn sō ma wi Esekiasi u torawa. Ye u maa nùn bikia kpuro u koo ye ko. Yen sō, u de u doona win tem dī.

Ma Asirin sina boko wi, u Esekiasi sii geesu kilo nōrōbun suba nōōba nne (9.000) ka wura kilo nene ka wunōbu (900) bikia. ¹⁵ Ma Esekiasi u sii gee si su wāa Yinni Gusunōn sāa yerō ka maa si su wāa

sina bokon arumani beru yerə gura u Asirin sina boko wi wē, ¹⁶ka maa wura ye u raa doke sāa yerun gamboba sōo ka kōnnōn dāa sōo.

Asirin tabu kowobun

wirugiin gere

(I maa mēerio Esai 36:2-22 ka Bandun Gari II, 32:9-16)

¹⁷ Saa Lakisi min diya Asirin sina boko u tabu durə damgibu gərīma ka ben wirugibu ita bu Esekiasi wəri Yerusalemu. Ye tōn be, ba tura mi, yera ba bura ba yōra nim toran bōkuo ye ba kua ya ra ka nim ne wuuo saa bwian di, mi ba ra beka wōken swāa. ¹⁸ Saanam me sōora ba sina boko sokusia. Adama Eliakimu Hilikiyan bii, sina bokon sōm kowobun wirugiiwa u da ben mi ka Sebina wi u sāa sina bokon tire yoro ka Yoasi Asafun bii wi u ra tirenu bere. ¹⁹ Asirin tabu kowobun wirugii ben turo, u bu sōowa u nēē, i Esekiasi sōowa i nēē, amēniwa bēē Asirigibun sina boko wi u kpuro kere u gerua. U nēē, mba u yōrari u naanē sāa mē. ²⁰ Domi u nēē, u dam mō. Ma u bwisi kēo mō u ka tabu ko. Adama gari saarinu tōnawa. N n mēn na, ma sōora win naanē ya wāa u ka nūn seesi. ²¹ Geema win naanē wāawa Egibitin sunōn mi, wi u sāa nge kaba te ta kōsikire. Wi u tu nēnuwa u tāsiri kpa tu nūn mura tu mēera ko. Nge mēya Egibitin suno u sāa be ba nūn yīiyōn mi.

²² Mēya i ko i gere i nēē, Gusunō bēen Yinniwa i naanē sāa. Adama n n win sāa yenu ka yāku yena Esekiasi u kōsuka? Ma u bēē Yudaba ka Yerusalemugibu sōowa u nēē, i n da de sāa yerə, Yerusalemu i yākuru ko mi tōna?

²³ N n men na, u ka nen yinni Asirin sina boko arukawani bəkuo kpa u nūn dumi nərəbun suba yiru (2.000) wē ù n yē u koo maasəbu wa bu yi sōni.

²⁴ Domi u n̄ kpē u yōra u wi u piiburu bo nen yinnin tabu kowobu səə ma, baa mē u tamaa Egibitigibu ba koo nūn tabu kēkē yi dumi gawe ka maasəbu wē.

²⁵ U n̄ yē ma ka Yinni Gusunən yēra u ka tem mē wərīma, kpa u mē kəsuku? Domi Gusunən tiiwa u nē, u doo u tem mē wəri kpa u mu kəsuku.

²⁶ Eliakimu Hilikiyan bii ka Sebina ka Yoasi ba durə wi sōwa ba nē, a suuru koowo, sa nun kanaməwa a ka bese wunen bwāabu gari koowo ka aramum, domi sa mu nəmə. A ku ka maa bese barum Heberum gari gere, kpa tən be ba swaa daki gbāraran di bu ku nə ye sa gerumə.

²⁷ Adama durə wi, u bu wisa u nē, i tamaa nen yinni u man gərīma bē ka bēen yinni tənən sō n ka gari yini gere? Aawo, ka maa be ba sō gbāraru wəllən sōna u man gərīma. N n̄ maa tēmə i ka bēen tiin swaa swīibu di kpa i bēen yēkum nə ka be sannu.

²⁸ Saa ye sōra durə wi, u gbāra ka dam ka Yudaban barum u nē, i bese Asirigibun sina boko wi u kpuro keren gari swaa dakio. ²⁹ U nē, i ku de Esekiasi u bē nōni wōke domi u n̄ kpē u bē wəra saa win nəmun di. ³⁰ I ku wura i Gusunə naane ko baa Esekiasi ù n nē, Yinni Gusunə u koo bē wəra, n n̄ koorə Asirin sina boko u wuu ge mwa. ³¹ I ku maa nūn swaa daki. Adama i nəwə ye Asirin sina boko u gerua. U nē, i ka nūn nə tia koowo kpa i nūn tii wē. Kpa baawure u wa u win tiin resēmba ka win dāa binu di. Kpa u maa win dəkən nim nə. ³² Yen biru u koo na u bē sua u ka da tem gam mē mu sāa nge bēen tiin tem mē, mi resē

ka alikama wāa, kpa i n p̄εε ka tam mō ka tim ka olifin gum. Meya i ko i n wāa, ye i ko i raa ka ghi mini. Yen sō, i ku maa Esekiasin gere swaa daki. Domi u koo bεε nōni wōke u nεε, Yinni Gusunō u koo bεε wōra. ³³ Bwese ni nu tien būnu nu ñ bu wōre Asirin sina bokon nōman di. ³⁴ Mana Hamati ka Aapadi ka Sefaafaimu ka Hena ka Ifan būnu nu wāa tē. Nu kpīa nu Samarigibu wōra saa win nōman di? ³⁵ Būu ni kpuro sō, nin nirà nu nin tem wōra saa win nōman di, bu sere nεε, Yinni Gusunō u koo Yerusalemu wōra.

³⁶ Ma Yudaba kpuro ba mari, domi sina boko Esekiasi u nεε, bu ku raa nùn gεε wisi. ³⁷ Ma Eliakimu Hilikiyan bii, sina bokon sōm kowobun wirugii wi, ka maa win tire yoro Sebina ka sere Yoasi, Asafun bii wi u ra tirenu bere, ba na Esekiasin mi, ba yabe kīanu sebua nuku sankiranun sō. Ma ba nùn durō win gari yi kpuro saaria.

19

Sina boko Esekiasi

u bwisi bikia

(I maa mεerio Esai 37:1-7)

¹ Saa ye Esekiasi sina boko u gari yi nua, yera u win tiin yabenu nɛnua u gīana. Ma u saaki sua u sebua nuku sankiranun sō. Ma u da Yinni Gusunōn sāa yerō. ² Yera u Eliakimu sōm kowobun wirugii ka maa Sebina win tire yoro ka yāku kowo guro gurobu gōra Gusunōn sōmō Esai Amōtin biin mi. N deema be maa, saakibara ba sebua ba ka da mi. ³ Ye ba tura mi, ba nùn sōwā ba nεε, amēniwā Esekiasi u gerua u nεε, gisōn tōō te, nuku sankiranu sōra sa wāa. Ba sun sεεyasiamō, ma ba sun doke sekuru sō.

Gisən wahala ye, ya s̄awa nge tən kurə wi u yiire u k̄i u ma, ma u n̄ dam mə u ka w̄ma. ⁴ N n m̄en na, a kanaru koowo b̄es̄e be sa gina tien s̄. S̄orəkudo Gusunə wun̄en Yinni u ko n̄ Asirin sina bokon gari yi nua wi u na u n̄n w̄nwa. Kpa u n̄n s̄eyasia.

⁵ Ye Esai u Esekiasin bw̄a ben gari yi nua, ⁶ yera u bu s̄ōwa u n̄e, ye i ko i b̄een yinni s̄ wee. I n̄e, am̄eniwa Yinni Gusunə u gerua. U n̄e, u ku de gari yi u nua mi, yi n̄n b̄erum ko, ye Asirin sina bokon ḡoro be, ba ka wi Yinni Gusunə w̄nwa mi. ⁷ U koo de Asirin sina boko wi, u labaari gaa n̄ kpa yu win bw̄era ḡosia u wura win tem̄. Miya u koo de bu n̄n go ka takobi.

Asirigibu

ba maa Yudaba nandasia

(I maa m̄erio Esai 37:8-13 ka Bandun Gari II, 32:17)

⁸ Asirin sina bokon ḡoro wi, u ḡosira u da Libinaə. Domi u nua ma win yinni u doona Lakisin di u da u Libinagii be tabu w̄ri. ⁹ Saa ye s̄ōra Asirin sina boko u nua ma Tiraka Etiopin sina boko u n̄n tabu w̄rim wee. Yera u maa Esekiasi s̄m̄bu ḡoria u n̄e, ¹⁰ am̄eniwa i ko i Esekiasi sina boko s̄. I n̄e, u ku de Gusunə win Yinni wi u naan̄e s̄a mi, u n̄n n̄ni w̄ke, u n̄e, n̄e, Asirin sina boko na n̄ kp̄ n̄ Yerusalemu mwa. ¹¹ Wi Esekiasin tii u nua nge m̄ b̄es̄en sinam be ba man gb̄iye ba raa tem̄ m̄ mu tiegibu kpuro kam koosia. Yera wi, u tamaa u koo yari win n̄man di? ¹² Sanam m̄ n̄n baababa ba Gosani kpeerasia ka Harani ka Resefu ka sere Edenigibu, be ba w̄a Telasaə, ben b̄nu kp̄a nu bu yara? ¹³ Nge mana Hamatigibun sunə u w̄a

ka Aapadigibun sunə ka Sefaafaimugibun sunə, ka Henagibun sunə ka sere maa Ifagii.

Esekiasin kanaru

(I maa mærio Esai 37:14-20)

¹⁴Ye Asirin sina bokon səmə be, ba tura Esekiasin mi, yera ba nùn tireru wē tē sō ben yinnin gari wāa. Ma Esekiasi u tu gara. Yen biru u da Gusunən sāa yerə ma u tu deria mi. ¹⁵U kanaru kua u nεε, Gusunə bεsən Yinni, wunε wi a sō gəradoban suunu sō, wunε turowa a sāa sinambu kpuron Yinni. Wuna a wəllu ka tem taka kua. ¹⁶A nənī seeyo a mæri, kpa a swaa daki a nən gari nə. Kpa a Sankeribu Asirin sunən gari nə, wi u win səm kowobun wirugii gərima u ka nun wəmə. ¹⁷Ka gem, Yinni, na yē ma Asirin sinambu ba bwese dabinu kpeerasia ka nin tem. ¹⁸Ma ba nin bwāarokunu dō məniki. Domi nu n sāa Gusunə. Nu sāawa təmbun səma ye ba kua ka dāa ka kpenu. Yen sōna ba kpīa ba nu kpeerasia. ¹⁹Adama wunε, a sāawa Gusunə bεsən Yinni. A sun wəro saa Sankeribun nəman di kpa handunian sinambu kpuro bu gia ma wunε turowa a sāa Gusunə.

Esain gari

yi u sina boko nəsia

(I maa mærio Esai 37:21-35)

²⁰Yera Esai Amətin bii u Esekiasi səmə gəria u nεε, bu nùn sō ma Gusunə Isireliban Yinni u win kanaru mwa te u kua Sankeribu Asirin sina bokon sō. ²¹Ye Yinni Gusunə u gerua win sō, ye wee. U nεε,
Yerusalemun təmbu kpuro ba nùn gema.
Ba nùn yaakoru mə.
Ba nùn yēemə ba wii gimanu koosimə.

22 Wara u kam mεεra. Wara u wɔnwa.
Wara u ka nɔɔ gɔmunu mɔ.

U n̄ yɛ ma wi, Gusunɔ, Isireliban Yinnin tii
wi u dɛeren wuswaaɔra u tii sue?

23 Win sɔmɔba na, ba wi, Yinni Gusunɔ wɔnwa.

Ma u nεε, ka win tabu kεkε dabira
u yɔɔwa Libanin guu ni nu bon wɔllɔ.

Ma u dua sere sere yen d̄ɔa s̄ɔn sɔɔwɔ
u gen d̄ɔa gea ye ba mɔ sɛduru ka sipere
ye ya gunum bo bɔɔra.

24 U nεε, u bwia gba.

Ma u tem tukum nim nɔra.
Win tabu kowobu ba bɔsu
Egibitin nim tori kpuro sɔɔ
ba yi sankaa.

25 Adama u n̄ yɛ ma wi, Yinni Gusunɔn tiiwa
u yeniban himba yi saa yellun di?

Wee t̄ɛ, himba ye, ya kooraa.

Ma u dera wi, Asirin sina boko
u wuu si su gb̄aranu mɔ bansu koosia.

26 Yinni Gusunɔwa u dera wuu sin tɔmba berum
soora,

ba w̄aa sekuru sɔɔ.

Ba kua dam sarirugibu nge yakasu gberɔ,
n̄ kun mε, nge doo ḡaaru te gɛmi di.

27 Yinni Gusunɔ wi, u maa nεε,
u yɛ saa ye Asirin sina boko wi,
u ra sine ka saa ye u ra du dirɔ
ka saa ye u ra yari,

ka maa saa ye u ka n̄n mɔru mɔ.

28 T̄ɛ ȳen s̄ɔ u ka Yinni Gusunɔ mɔru mɔ

ma u n̄n gari s̄ɔwa ka tii suabu,
u koo win w̄eru yaba u yɔni doke.

Kpa u maa n̄n yaruka dokea nɔɔwɔ.

Kpa u de u gəsira u wura m̀n di u na.

²⁹ Ma Esai u Esekiasi s̄ɔwa u nεε, wee ye ya ko n s̄a ȳireru wunen mi. Gisaku ge, ka gasaku, doo ḡariya i ko i di. Adama w̄ɔ itase i ko i duurewa kpa i ḡɛ. Meya i ko i maa resem duure kpa i yen marum di. ³⁰⁻³¹ Yudaban bweseru s̄ɔ, be ba tiara Sionin guurɔ Yerusalemuɔ ba koo faaba wa kpa bu kpara nge d̄a, kpa bu gbini ko sere tem s̄ɔwɔ kpa bu binu ma. Yeniwa Gusunɔ, w̄llu ka tem Yinni u koo ko win hanian s̄. ³² U gerua u nεε, Asirin sina boko wi, u n̄ duɔ Yerusalemuɔ. Meya win tabu kowobu ba n̄ ye susiɔ ba n̄ t̄ɛɛnu n̄ni bu ka kuku yenu ko bu sere nεε, ba koo s̄ɛu to. ³³ Swaa ye u ka na, yera u koo ka gəsira, u n̄ duɔ wuu ge s̄ɔ. Yinni Gusunɔn tiiwa u gerua m̄. ³⁴ Domi u koo wuu ge k̄suwa u gu faaba ko win tiin s̄, ka maa Dafidi win s̄m kowon s̄.

Yinni Gusunɔ

u Asirigibu kamia

(I maa m̄ɛrio Esai 37:36-38 ka Bandun Gari II, 32:21-22)

³⁵ Ye n̄ kua w̄kuru yera Yinni Gusunɔn ḡrado u yara u da Asirigibun sansaniɔ ma u t̄nu n̄rɔbun suba wunaa w̄nεε ka n̄ɔbu (185.000) go. Ye ba seewa bururu, ba deema wee gona nu t̄rie. ³⁶ Yera Sankeribu Asirin sina boko u gəsira u da u w̄a Ninifuɔ. ³⁷ S̄ɔ teeru u da u yiire win b̄u wi ba ra soku Nis̄rɔkun nuurɔ. Miya win bibu yiru beni, Adam̄leki ka Sares̄εε ba n̄n go ka takobi. Ma ba kpikuru sua ba da tem mi ba m̄ Ararati gia. Ma win bii Esaa Hadoni u bandu k̄sire kua.

20

Esekiasi u bara

ma Yinni Gusunə u nùn bekia

(I maa mεerio Esai 38:1-8 ka Bandun Gari II, 32:24)

¹ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma Gusunən sɔmɔ Esai Amətin bii u na win mi. U nùn sɔɔwa u nεε, aməniwa Yinni Gusunə u gerua. U nεε, a wunən yɛnugibu sɔɔwɔ ye baawure ko n da ko wunən biru. Domi kaa gbi.

² Yera Esekiasi u win wuswaa sīya u gana girari ma u kanaru kua u nεε, ³ Yinni Gusunə, a suuru koowo, a yaayo ma na sīa dee dee wunən wuswaaɔ. Na wunən woodaba məm nɔɔwa. Na maa kua ye n nun wēre.

Yen biru u swī gem gem.

⁴ Sanam mε Esai u yario sina kpaaru min di, yera Yinni Gusunə u ka nùn gari kua u nεε, ⁵ a gɔsiro a ka Esekiasi nən tɔmbun kparo sɔ a nεε, aməniwa nε, Yinni Gusunə na gerua, nε wi na sīa bεen baaba Dafidin Yinni. Na nεε, na win kanaru mwa, na maa win nɔni yīresu wa. Wee, kon de u bekura. Yen biru sɔɔ itase u koo da nε, Yinni Gusunən sīa yerɔ. ⁶ Kon maa win wāarun tōru sosi wɔɔ wəkura nɔɔbu kpa n nùn faaba ko n wuu ge wɔra saa Asirin sina bokon nɔman di. Meya kon gu kōsu nən tiin sɔ ka nən sɔm kowo Dafidin sɔ.

⁷ Yen biru Esai u nεε, bu dāa ye ba mɔ figien marum suo bu pɛra bu tɛni win bara ten wɔllɔ. Ma ba mu pɛra ba tɛni ma u bekura.

⁸ N deema Esekiasi u raa Esai bikia u nεε, mba n ko n sīa yīreru te ta koo nùn sɔɔsi ma u koo bekura kpa u da Yinni Gusunən sīa yerɔ yen sɔɔ itaseru.

⁹ Ma Esai u nùn wisa u nεε, Yinni Gusunɔ u koo win gari yibia yìn nɔɔ mwεεru u kua. Yɔɔtian tiro ga koo kesi sere naa dabusanu wɔkuru sɔɔ ù n kella. A kī gu kaara? Nge gu sosi.

¹⁰ Ma Esekiasi u nεε, n ñ sē yɔɔtian tiro gu ka sosi naa dabusanu wɔkuru sɔɔ ù n kella. Yen sɔ, na kīwa gu kaara.

¹¹ Yera Gusunɔn sɔmɔ Esai u Yinni Gusunɔ kana u de gu kaara. Ma Yinni Gusunɔ u dera n koorɔ mε.

Babilonin sina boko

u Esekiasi sɔmɔbu gɔria (I maa mεerio Esai 39)

¹² Saa ye sɔɔ, Mεrodaki Baladani, Baladanin bii, Babilonin sina boko u Esekiasi sɔmɔbu gɔria ka tireru ka kēnu. Domi u nua ma Esekiasi u bara.

¹³ Ye sɔmɔ be, ba tunuma Esekiasin mi, yera u bu dam koosia, ma u ben gari swaa daki ye ba ka sīimɔ. Yen biru u ka bu da win arumani beru yerɔ. Yera ya sãa sii geesu ka wura ka turare ka gum nubu durorugim ka tabu yānu. Ye ya gesi sãa win arumani kpuro, yen gaa sari ye u ñ bu sɔɔsi.

¹⁴ Yen biruwa Esai u na u sina boko Esekiasi bikia u nεε, man diya tɔn beni ba nun naawa. Ye ba tunuma, mba ba gerua.

Ma Esekiasi u nùn wisa u nεε, ba nawa saa tem tontonden di mε ba mɔ Babiloni.

¹⁵ Esai u kpam nùn bikia u nεε, mba ka mba ba wa wunen yenũɔ.

Ma Esekiasi u nùn wisa u nεε, ye ya wãa nen yenu ge sɔɔ kpuro, ba wawa. Nen arumani sɔɔ gāanu sari ni na ñ bu sɔɔsi.

¹⁶ Yera Esai u nùn sɔɔwa u nεε, a swaa dakio a nɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua. ¹⁷ U nεε, wee tōru gara sisi

tè sɔɔ ba koo wunen arumani kpuro gura bu ka da Babiloniɔ ka ye wunen baababa ba sweena ba nun deria. Yen gaa sari ye ba koo nun deria tɔɔ te. ¹⁸ Ba koo wunen tiin bweseru sɔɔ bibu mwεεri kpa bu ka bu da Babiloniɔ bu bu maatam ko. Kpa bu ko sina bokon sɔm kowobu sina kpaarɔ.

¹⁹ Yera Esekiasi u Esai wisa u nεε, Yinni Gusunɔn gari yi a gerua mi, gari bura.

Domi alafia ka bəri yendu ta ko n wāa nen wāarun tɔru kpuro sɔɔ.

²⁰⁻²¹ Yen biru Esekiasi u kpuna u gu, ma ba nùn sika win baababan sikaɔ. Saa yera win bii Manase u bandu kɔsire kua. Ye Esekiasi u kuan sukum ka maa win wɔrugɔru ka nge mε u wɔru gba mi nim mu koo sina, ma u mu tori wuna yi ka nim na Yerusalemuɔ, ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

21

Manase

u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Bandun Gari II, 33:1-10,18-20)

¹ Wɔɔ wɔkura yirua Manase u mɔ sanam mε u bandu di Yerusalemuɔ. Ma u ban te sɔɔ kua wɔɔ weeraakuru ka nɔɔbu. Win meron yɔsira Hεfisiba.

² Manase wi, u kua ye ya ñ Yinni Gusunɔ dore. Domi u bwese tuku ni Yinni Gusunɔ u gira be Isireliban suunu sɔɔn din komanu swi. ³ Ma u wure u kpaɔm gunguu ni bana, mi ba ra bũu yãkuru ko, ni win tundo Esekiasi u kɔsuka. Ma u maa bũu wi ba mɔ Baali yãku yenu kua. Meya u kpaɔm wure u bũu wi ba mɔ Asitaaten bwāaroku kua ba sãamɔ nge mε Akabu Isireliban sina boko u raa

kua. Saa yera u maa são ka suru ka kperi kpuro menna u sãamã. ⁴ Ma u maa bũu turanu ganu kua Yinni Gusunãn sãa yerã. N deema sãa yee ten sãna Yinni Gusunã u raa nɛɛ, Yerusalemu miya kon nɛn yĩsiru doke. ⁵ Ma u turanu kua mi ba ra são ka suru ka kperi sã sãa yerun yaari yiru são. ⁶ U mam ka win bii yãkuru kua u nùn wãowa. U ra maa guru winu ka wɛɛ bikiaru koosi. U tãmbu gãsa be ba ra nùn gõribu sokue. Nge mɛya u kãsa m̃ u sosimã Yinni Gusunãn wuswaaã u ka win m̃oru seeya. ⁷ U bũu wi ba m̃ Asitaaten bwãaroku sua, u doke Yinni Gusunãn sãa yerã. N deema sãa yee ten sãna Gusunã u Dafidi ka win bii Salomão sãowa u nɛɛ, Yerusalemuwa na gãsa Isireliban wusu kpuro são. Ma na dera ba man diru bania mi, mi ba ko n da man sã. Miya na nɛɛ, kon nɛn yĩsiru doke. ⁸ Mɛya na ñ maa derimã Isireliba bu yari ben tem di mɛ na ben baababa wẽ, b̃a n nɛn woodaba mem nãowammɛ, ye nɛn sãm kowo M̃owisi u bu wẽ. ⁹ Adama ba ñ swaa daki. Wee Manase u bu torasia ba kãsa kua ya kere bwese tuku ni Yinni Gusunã u kpeerasia, be Isireliban suunu sãon digia.

¹⁰ Yera Yinni Gusunã u gari kua saa win sãmãn nãon di. ¹¹ U nɛɛ, wee Manase Yudaban sina boko u kua ye ya ñ wã. U mam kãsa kua n kere ye Amãreba ba kua. U dera Yudaba ba durum kua. Domi u bwãarokunu kua ba sãamã. ¹² Yen sã, nɛ, Gusunã Isireliban Yinni kon Yerusalemu ka Yudan tem mɛ n tie nãni swãaru doke kpa baawure wi u wuu ge wa, biti yu nùn mwa sere u kpana u não mari. ¹³ Kon bu sɛɛyasia nge mɛ na dera ba Samari ka Akabun yenu kua. Kon de bu gen tãmbu kpuro gurawa, kpa bu bu gãori wã wã, bu wukiri nge wekeru. ¹⁴ Mi são, be ba tiara kon bu wɛrãbu

nəmu səndia kpa wɛrə be, bu ben yānu gura kpuro.
 15 Domi ba man kōsa kua, ba nɛn mɛru seeyamə saa
 dɔma tɛn di na ben baababa yarama saa Egibitin di.

16 Mi sɔɔra Manase u tora teni sosi, u taarɛ
 sarirugibun yɛm yari sere mu koka Yerusalemun
 swɛɛ kpuro sɔɔ, tora ni u Yudaba koosia Yinni
 Gusunɔn wuswaaɔ baasi, ye u ka dera ba bũnu
 sāwa.

17 Ye Manase u kuan sukum ka win tora ni u
 kua, ye kpuro ya yorua Yudaban sinambun faagin
 tireru sɔɔ. 18 Sanam mɛ u kpuna u gu, u da u win
 baababa deema. Ma ba nùn sikua win yenuɔ gbaa te
 ba mɔ Usaa. Yen biru win bii Amɔɔ u bandu kəsire
 kua.

*Amɔɔ u kua Yudaban sina boko
 (I maa mɛrio Bandun Gari II, 33:21-25)*

19 Wɔɔ yɛnda yiruwa Amɔɔ u mɔ sanam mɛ
 u bandu di. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ
 Yerusalemuɔ. Win mɛron yĩsira Mɛsulemeti,
 Harusi Yotibagiin bii. 20 Amɔɔ wi, u maa kua ye
 ya kun Yinni Gusunɔ dore, nge mɛ win tundo
 Manase u kua. 21 Win tondon yira kpurowa u swĩ.
 U bũnu sāmɔ, ma u yiiramɔ bwāarokunun nuurɔ
 nge mɛ win tundo u ra raa ko. 22 Ma u Gusunɔ win
 sikadoban Yinni deri, u n win swɛɛ swĩ.

23 Yera win bwāabu gaba nɔɔ tia kua ba da ba nùn
 go win dirɔ. 24 Adama tɛn be ba nùn go mi, ba maa
 ben tii mwɛɛra ba go. Ma ba dera win bii Yosiasi u
 bandu kəsire kua.

25 Ye Amɔɔ u kuan sukum ye kpuro ya yorua
 Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. 26 Sanam mɛ
 Amɔɔ u kpuna u gu ba nùn sikua win baababan

sikaɔ ɔbaa te ba mɔ Usaɔ. Ma win bii Yosiasi u bandu kɔsire kua.

22

Yosiasi

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mɛrio Bandun Gari II, 34:1-2)*

¹ Wɔɔ nɔɔba itawa Yosiasi u mɔ saa ye u bandu di Yerusalemuɔ. U kua wɔɔ tɛna ka ita ban te sɔɔ. Win mɛron yĩsira Yedida, Adaya Bosikatigiin bii. ² Yosiasi wi, u kua ye ya Yinni Gusunɔ wɛre, domi u sĩa win sikado Dafidin yira kpuro sɔɔ, u n̄ yen gaa gɛɛrari.

Ba Yinni Gusunɔn woodan

*tireru wa
(I maa mɛrio Bandun Gari II, 34:8-18)*

³ Ye Yosiasi u kua wɔɔ yɛndu yiru sari bandu sɔɔ, yera sɔɔ teeru u win tire yoro Safani Asalian bii, Mɛsulamun debubu ɔra sãa yerɔ u nɛɛ, ⁴ a doo yãku kowo tɔnwero Hilikiyan mi, a n̄n sɔ a nɛɛ, u gobi yi dooru koowo yi ba ka na Yinni Gusunɔn sãa yerɔ yi tɔmba kɔsobu wɛ. ⁵ Kpa bu sãa yerun sɔm kowobun wirugibu gobi yi nɔmu bɛria. ⁶ Kpa bu ka yi dãa dākobu ka banɔbu ka sɔm kowobu kɔsia kpa bu ka dãa dwe ka kpenu ni ba koo ka sãa yee te sɔmɛ. ⁷ Adama bu ku bikia nge mɛ ba ka gobi yi dendisina, domi ba sãawa naanɛgibu.

⁸ Safani u da u Hilikiya gari yi sɔɔwa. Ma Hilikiya u Safani sɔɔwa u nɛɛ, na Yinni Gusunɔn woodan tireru wa sãa yerɔ. Ma u n̄n tu wɛ u gara. ⁹ Yen biru Safani u ɔsirama u na sina bokon mi, u n̄n

gōra tusia. U nεε, wunεn bwãaba gobi yi sua ba sãa yerun sɔm kowobun wirugibu nɔmu beria.

¹⁰ Ma u maa nεε, tireru garu wee te yãku kowo tɔnwero Hilikiya u man wē.

Ma u tu sina boko garia.

Yosiasi sina boko

u bikiaru da Huludan mi

(I maa mεerio Bandun Gari II, 34:19-28)

¹¹ Saa yè sɔɔ sina boko Yosiasi u tire ten gari nua, yera u win tiin yaberu nɛnua u karana nuku sankiranun sã. ¹² Ma u yãku kowo Hilikiya ka Akikamu Safanin bii ka Akabori Miseen bii ka sere Safani win tire yoro ka Asaya win sɔm kowo sɔɔwa u nεε, ¹³ i doo i Yinni Gusunɔ bikia ye tire tenin gari gerumɔ nε ka nɛn tɔmbu Yudaban sã. Domi mɔru ye Yinni Gusunɔ u ka sun mɔ ya kpã, yèn sã bεsɛn baababa ba ñ tire ten gari swaa sue bu sere ko nge mε ta gerua.

¹⁴ Ma yãku kowo Hilikiya ka Akikamu ka Akabori ka Safani ka Asaya ba da ba Gusunɔn sɔmɔ Huluda wa Yerusalemun wɔɔ bera kpaaɔ. Huluda win durɔwa Salumu Tikifan bii, Harasin debubu. Salumu wiya u ra yãku kowobun yabenu bere. Ye ba tura mi, yera ba Huluda gari yi sɔɔwa. ¹⁵ Ma u bu wisa u nεε, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U nεε, i durɔ wi u bεε gɔrima sɔɔwɔ i nεε, ¹⁶ ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, u koo de kɔsa yu na Yerusalemunɔ kpɔ yu min tɔmbu deema nge mε tire ten gari yi gerua te wi Yudaban sina boko u gara. ¹⁷ Domi ba wi Yinni Gusunɔ deri, ma ba bũnu turare dɔɔ dokeammε bu ka win mɔru seeya ka ben kookoosu kpuro. Yen sã tē, u ka Yerusalemugibu mɔru mɔ, ya ñ maa suremɔ.

18 Adama Yudaban sunə wi u bεε gərima, i nùn sǝwə i nεε, ameniwa Gusunə Isireliban Yinni u gerua win wooda ye u garan sǝ. U nεε, 19 yèn sǝ wi, sina boko u nua Yerusalemugibu ba koo kǝsa wa, bu nuki sankira kpa bu bu gem, ma gari yi, yi wi sina bokon gǝru so, ma u tii kawa Yinni Gusunən wuswaaə u swĩ, u win yaberu nenua u karana, 20 yen sǝna u koo de wi, sina boko u gbi bəri yendu sǝə kpa bu nùn sike win baababan sikaə. Win nəni kun maa kǝsa ye wasi, ye ya koo Yerusalemu deema.

Yosiasi u Gusunən arukawani dubia

ye u ka Isireliba bəkua

(I maa mεerio Bandun Gari II, 34:29-32)

Ma tən be, ba gǝsirama ba sina boko gari yi kpuro sǝwə.

23

1 Yeniban biru, sina boko Yosiasi u gǝra bu Yudaba ka Yerusalemugibun guro gurobu mɛnnama. 2 Ma ba da sǝa yerə ka yǝku kowobu ka Gusunən sǝmǝbu ka Yudaba ka Yerusalemugibu gesi kpuro, bibu ka guro gurobu. Ma ba bu Yinni Gusunən tire te garia, te ba wa mi. 3 Yera sina boko u da u yǝra mi u ra yǝre, u nǝə mwεε teni kua Yinni Gusunən wuswaaə. U nεε, kon Yinni Gusunə swĩwa kpa n win woodaba ka win yiirebu ka ye u gerua kpuro mɛm nǝwə ka nɛn gǝru kpuro. Kpa n wa n tire tenin gari nɛnɛ. Ma tən ben tii ba wura mɛ.

Yosiasi u sǝa tukunu yinasia

win tem sǝə

(I maa mεerio Bandun Gari II, 34:3-5)

⁴Ma u dera yāku kowo tənwero Hilikiya ka yāku kowo be ba tie ka be ba sāa yerun kənnə kōsu ba būu ni ba m̀ Baali ka Asitaaten sāa yānu ka ye ba ra ka kperi sā gura ba yara sāa yee ten min di. Ma ba da ba nu dōō mēni Yerusalemun biruə, Sedoronin wəwəə. Ma ba nin torom gura ba ka da Beteliə. ⁵Ma u maa yāku kowobu gira, be Yudaban sinamba gōsa bu ka turare dōō doke yāku yenu səə ni ba kua Yerusalemuə ka yen baru kpaanə, ka Yudaban wusə. Ma u maa būu wi ba m̀ Baalin yāku kowobu gira ka maa be ba suru ka sōō ka kperi sāamə. ⁶U maa dera ba bwāaroku ge ba kua Asitaaten sō yara sāa yerun di. Ma u gu yara Yerusalemun di u gu dōō mēni Sedoronin wəwəə. Ma u gen torom sua u wisi mi ba ra tambu sike. ⁷Yera u maa dia ye kəsuka mi ba ra sakararu ko būu sāarun sō. Miya maa kurəbu ba ra yānu wesi būu wi ba m̀ Asitaaten sō.

⁸U dera Yinni Gusunən yāku kowoba na saa Yudan wusun di, ma ba sāa yee n̄n mi ba ra turare dōō doke gungunu wəllə kəsuka saa Geban di n ka girari Beri Sebəə. Məya ba maa būu sāa yee ni nu wāa wuun gbāra kənnən nəm dware kəsuka, Yosue wuun sunən dii kənnən bəkuə. ⁹U n̄ dere gunguu nin yāku kowobu bu yākuru ko Yinni Gusunən sāa yerə Yerusalemuə. Adama u dera ba p̄ē ye ba n̄ seeyatia doke dimə ka begibu sannu.

¹⁰Ma u maa dera ba sāa yee te ba m̀ Tofeti kəsuka Hinəmun wəwəə. Kpa bu ku raa maa ka ben bibu yāku dōō mwaararugiru ko mi, būu wi ba m̀ Mələkun sō. ¹¹Ma u dera ba bwāaroku ni nu ka dumi weenē kəsuka ni Yudaban sinamba ka na bu ka sōō sā. U maa keke ye dumi gawe dōō mēni ye ba ra dendi bu ka sōō wi sā. Yeniba

kpurowa ya raa wãa sãa yerun kənnəwə, Netani Mələkin yənun bəkuə. Netani Mələki wi, u sãawa sina bokon səm kowobun wirugii. ¹²Yosiasi u dera ba bũu tura ni Yudaban sinamba raa kua Akasin dirun gidambisan wəllə kəsuka ka ni Manase u kua sãa yerun yaari yiru ye səə. Ye Yosiasi u nu kəsuka u kpa, u dera ba nin yanim gura ba wisi Sedoronin wəwaa. ¹³U dera ba maa bũu sãa yenu kəsuka ni Saloməə u kua Yerusalemun səə yari yerə Olifin guurun səə yēsən nəm dwaru gia. Miya ba ra Sidonigibun bũu wi ba mə Asitaate sã ka Məabuban bũu wi ba mə Keməsi ka maa Aməniban bũu wi ba mə Milikəmu. ¹⁴Ma u ben bwāarokunu kəsuka u maa dera ba dāa ye wuka ye ba raa gire Asitaaten sə. Ma u ka təmbun kukunu yen wərusu kərua.

Yosiasi u sãa tukunu yinasia

Isirelio

(I maa mɛrio Bandun Gari II, 34:6-7)

¹⁵U maa dera ba tura te ta wãa Beteliə kəsuka ka bũu tura te Yeroboamu Nəbatin bii u kua, wi u Isireliba doke toranu səə. Yen biru u tu dəə mənī muku muku, ka sere maa dāa ye ba gira Asitaaten sə.

¹⁶Ye Yosiasi u sīra u mɛera guu ten wəllə, yera u wa sika wee. Ma u gəra bu da bu tən be ba sikua min kukunu sikiana. Ma u kuku ni dəə doke Betelin bũu turaru mi, u ka yāku yee te disī doke nge mɛ Gusunə u gerua saa win səmən nəən di. ¹⁷Saa yera u maa bikia u nɛɛ, waran sikira na waamə mini.

Ma wuu gen təmbu ba nùn wisa ba nɛɛ, Gusunən səmə wi u na saa Yudan di u ye a yāku yee te kua minin gari gerua, win sikira mi.

18 Ma sina boko u nεε, i tu derio goo u ku raa win kukunu baba.

Nge meya ba ka durɔ win kukunu deri, ka sere maa Gusunɔn sɔmɔ wi u na Samarin diginu.

19 Yosiasi u maa dera ba bũu dia ye Isireliban sinamba bana kɔsuka, ben tem me kpuron wuu marosɔ. Domi yera ba ka Yinni Gusunɔn mɔru seeya. U bũu dia ye kɔsukawa mam mam nge me u kua Beteliɔ. 20 U bũu nin yãku kowobu go nin turaɔ mi ba ra nu sã. Ma u tɔmbun kukunu dɔɔ meni tura nin wɔllɔ.

Yen biru u gɔsira u wura Yerusalemuɔ.

Yosiasi u Gɔɔ sararibun

tɔɔ bakaru kua

(I maa mεerio Bandun Gari II, 35:1,18-19)

21 Yosiasi sina boko u win tɔmbu kpuro wooda wε u nεε, i bεen Yinni Gusunɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru diiyo nge me ba yorua win woodan tireru sɔɔ. 22 Ma ba tɔɔ baka te di ta kera te ba ra raa di saa kparobun waatin di n ka girari sinam be ba nùn gbiiye kpuron waati sɔɔ Yudaɔ ka Isireliɔ. 23 Yosiasi u kuawa wɔɔ yendu yiru sari bandu sɔɔ, saa ye ba tɔɔ baka te di Yerusalemuɔ.

Ye Yosiasi u maa kua

(I maa mεerio Bandun Gari II, 35:20-27; 36:1)

24 Yen biru Yosiasi u dera ba gɔri sokobu ka sɔrobu go. Ma u maa dera ba bwãaroku ni ba mɔ Terafimu kam koosia ka sere maa bũu tura ni nu wãa Yerusalemuɔ ka Yudan temɔ. U yeni kuawa bu ka woodan tire te yãku kowo Hilikiya u wa Yinni Gusunɔn sãa yerɔ mem nɔɔwa.

25 Sinam be ba Yosiasi gbiiye, ben goo sari wi u Yinni Gusunɔ sãwa nge wi ka win gɔru kpuro,

ka win bwēra kpuro, ka win dam kpuro nge mε Mōwisin wooda ya gerua. Meya maa win biru sunə goo sari wi u kua nge mε.

²⁶ Adama ka mε, Yinni Gusunən mōru kun sure ye u Yudaba seesi, kōsa ye Manase u kuan s̄. ²⁷ Ma u nεε, kon Yudaba kua nge mε na Isireliba kua. Kon bu gira nεn wuswaan di, kpa n Yerusalemu wuu ge na raa gōsa mi deri, ka sere maa s̄a yee tèn mi na nεε, ko na n da tii s̄ōsi.

²⁸ Ye Yosiasi u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru s̄ō.

²⁹ Yosiasin waati ye s̄ō, Egibitin sina boko wi ba m̄ Nεko, u seewa s̄ō teeru u Asirin sina boko tabu somiru d̄ō daa te ba m̄ Efaratin bera gia. Ma sina boko Yosiasi u seewa u da u ka nùn tabu w̄ari. Ye Nεko u nùn wa, yera u dera ba nùn go Mεgidoō.

³⁰ Ma Yosiasin tabu kowobu ba win goru sua ba kp̄ε win tabu kεkε s̄ō ye dumi gawe, ba ka na Yerusalemuō. Ba nùn sika win siki w̄oruō. Yera ba win bii Yoakasi sua ba bandun gum tāre, u kua sunə win tundon ayerō.

Yoakasi

u kua Yudaban sina boko (I maa mεrio Bandun Gari II, 36:2-4)

³¹ Yoakasi u mōwa w̄ō yenda ita saa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ban te s̄ō, Yerusalemuō. Win meron yīsira Hamutali Yeremin bii, wi u w̄a Libinaō. ³² Yoakasi wi, u n̄ kue dee dee Yinni Gusunən wuswaaō. Kōsa ye win sikadoba ba raa kua, yera u kua mam mam. ³³ Ma Nεko Egibitin sina boko u nùn mwa u bōkua u ka da Ribilaō Hamatin temō. Nge meya u ka nùn bandu yara. Ma u Yudaba

sii geesun kilo nərəbun suba ita (3.000) bure ka wuran kilo tɛna.

³⁴ Ma u Eliakimu Yosiasin bii bandu wē. Yera u nùn yīsi kpaaru kã Yoyakimu. Ma u ka Yoakasi da Egibitio. Miya u gu. ³⁵ Yoyakimu u Egibitin sunə sii gee si wē ka wura ye. Adama u win tem tambu sii geesu ka wuran geeru burewa n ka turi gee te Egibitin sunə u bikia.

*Yoyakimu u kua Yudaban sina boko
(I maa mɛrio Bandun Gari II, 36:5-8)*

³⁶ Wōɔ yɛnda nəɔbuwa Yoyakimu u mə sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wōɔ wəkura tia ban te sɔɔ. Win mɛron yīsira Sebuda, Pedaya Rumaɣiin bii. ³⁷ Yoyakimu wi, u n̄ kue dee dee Yinni Gusunən wuswaɔɔ. Kōsa ye win sikadoba ba raa kua, yera u kua mam mam.

24

¹ Yoyakimun waati sɔɔra Nɛbukanesaa Babilonin sina boko u Yudaba wəri u bu taarewa wōɔ ita. Yen biru ba nùn seesi bu ka tii yina. ² Adama Yinni Gusunə u dera Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu, ka Məabuba, ka Amənigibu, ba Yoyakimu wəri bu ka Yudaba kpeerasia nge mɛ u gerua saa win səməbun nəən di. ³ U yeni kuawa u ka Yudaba gira win wuswaan di Manasen tora ni u kuan s̄. ⁴ Domi Manase wi, u taare sarirugibun yem yari mu koka Yerusalemun swɛɛ sɔɔ. Yeni kpuron s̄na Yinni Gusunə u n̄ bu suuru kue.

⁵ Ye Yoyakimu u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

⁶ Yeniban biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sika win baababan sikaɔ. Ma win bii Yoyakini u bandu kəsire kua.

⁷ Egibitin tabu kowobu ba ñ maa yarire ben tem di. Domi Babilonin sina boko u bu tem mwaari saa Egibitin daarun di sere n ka girari daa te ba mð Efaratið.

Yoyakini

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mærio Bandun Gari II, 36:9-10)*

⁸ Wðð yendu yiru sariwa Yoyakini u mð saa ye u bandu di. Win meron yĩsira Nehusita Elinatani Yerusalemugiin bii. ⁹ Yoyakini wi, u ñ kue dee dee Yinni Gusunøn wuswaað. Kðsa u kua mam mam nge mε win tundo u raa kua.

¹⁰ Saa ye sðra Babilonin sina boko Nebukanesaan tabu kowobu ba na ba Yerusalemu wəri ba ye tarusi. ¹¹ Ma wi sina bokon tii u na mi, u bu deema. ¹² Yera Yoyakini Yudaban sina boko u yara u Nebukanesa wi sennð da ka win mero, ka win bwāabu ka win sina asakrøbu ka win yenun sòm kowobun wirugibu. Ma Nebukanesa u nùn mwa u pirisəm doke. U yeni kuawa win bandun wðð nðba itase sð.

¹³ Ma u sãa yerun arumani gura, ma u ten dendi yãa ni Salomð u kua ka wura kəsuka, ma u maa sina kpaarun arumani gura nge mε Yinni Gusunø u gerua. ¹⁴ Ma u Yerusalemun wirugibu ka ben damgibu gura u ka da ben mi. Ben geera sãawa tambu nørøbun suba wəkuru (10.000). Ben gaba sãa sekobu gabu maa dãa dākobu. Bwēεbwēεbu tønawa u deri. ¹⁵ U sina boko Yoyakini ka win mero ka win kurøbu ka win yenun sòm kowobun wirugibu ka tem min damgibu kpuro gura u ka da Babilonið. ¹⁶ Tabu kowo be u gura ba sãawa tambu nørøbun suba nðba yiru (7.000). Ma nøman səm

kowobu ba sãa tãmbu nãrãbu (1.000). Be kpuro ba sãawa tabu durã wãrugãba.

¹⁷ Yen biru u Matania kua sunã Yoyakinin ayerã. Ma u nũn yĩsiru kã Sedesiasi. Matania wi, u sãawa Yoyakinin tundon wãnã.

Sedesiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Yeremi 52:1-3 ka Bandun Gari II, 36:11-12)

¹⁸ Saa ye Sedesiasi u bandu di Yerusalemuã, u mãwa wãã yenda tia. Ma u kua wãã wãkura tia bandu sãã. Win mɛron yĩsira Hamutali Yeremi Libinagiin bii. ¹⁹ Sedesiasi wi, u ñ kue dee dee Yinni Gusunãn wuswaaã. Kãsa ye Yoyakimu u raa kua, yera win tii u maa kua mam mam.

²⁰ Ye kpuro ya koorã yèn sã Yinni Gusunã u ka Yudaba ka Yerusalemugibu mãru kua domi u kĩ u bu fẽra u kã.

Ba Yerusalemu tarusi

(I maa mɛɛrio Yeremi 39:1-7; 52:3-11)

Saa ye sããra Sedesiasi u Babilonin sina boko seesi.

25

¹ Sedesiasin bandun wãã nããba nnese yen suru wãkurusen sãã wãkursewa Nebukanɛsaa Babilonin sina boko u Yerusalemu wãrimã ka win tabu kowobu kpuro. Yera u win sansani gira yen bãkuã. Ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena. ² Ma ba wuu ge tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wãã wãkura tiase.

³ Saa ye sããra gããra dam kua wuu ge sãã. Wãã gen suru nnɛsen sãã nããba nnese sãã, ⁴ Babilonigibu ba

Yerusalemun gbāra te yaba. Ma Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba duki yakura min di wōkuru baa mε Babiloniġii be, ba wuu ge tarusi. Yudaba ba yarawa saa kōnnō ge ga wāa gbāraru yirun baa sōn di, sina bokon saadiēn bōkuō, Yuudenin wōwan bera ġia. ⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa swīi. Ma ba nūn naamwε Yerikon wōwaa. Yera win tabu kowobu ba yarina ba nūn deri. ⁶ Ma ba nūn mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi Ribilaa. Miya ba nūn siri. ⁷ Ba win bibu sakira win wuswaa. Ma ba win tiin nōni wōwa. Yen biru ba nūn bōkua ka sii gandun yōni yiru ba ka da Babiloniō.

Ba Yerusalemun tōn be ba tie

yoru mwεεra

(I maa mεerio Yeremi 39:8-10; 52:12-30 ka Bandun Gari II, 36:17-21)

⁸ Nebukanεsaan bandun wōō wōkura nōobu ka nnεse sōō, yen suru nōobusen sōō nōoba yiruse sōōra Nebusarada wi u sāa Babilonin sina bokon kōsobun wiruġii u na Yerusalemuō. ⁹ Ma u Yinni Gusunōn sāa yeru dōō mēni ka Isireliban sina kpaaru, ka dia ye ya gesi wā kpuro. Ye ya sāa damġibun dia u dōō mēniwa. ¹⁰ Tabu kowo be ba nūn swīi ba Yerusalemun gbāraru kōsuka.

¹¹ Ma u Isireli be ba tii wē ka be ba tie ġura u ka doona. ¹² Adama u mεera be ba bwēεbwēeru bo, ma u be deri Yerusalemu mi, bu ka gbea wuku, kpa ba n resem sōmburu mō.

¹³ Babilonin tabu kowo be, ba Yinni Gusunōn sāa yerun ġbere ye ba kua ka sii gandu kōsuka, ka yen yōratii ka sere maa boō sii ganduguu ġè sōō ba ra nim doke. Ma ba sii gan ni kpuro ġura ba ka da

Babiloniɔ. ¹⁴ Ma ba maa ten dendi yānu gura ni ba kua ka sii gandu. Niya gbɛɛ ni ba ra ka torom gure, ka kaatonu ka wobunu ka nəri. ¹⁵ Kɔsobun wirugii wi, win tii u ten doo sua ka ten gbɛa ye ba kua ka wura ka sii geesu, ¹⁶ ka sere sãa yerun gbere yiru ye, ka boo ge, ka yɔratii yi. Dendi yãa sii gandugii ni Salomɔɔ u kua kpuro, niya ba gura. Goo kun kpɛ u nin bunum geeru gari. ¹⁷ Domi gbere yen tian gunum mu sãawa gɔm soonu yendu yiru sari. Ma ba yen wɔllɔ sii gandu sɔndi nge furɔ, gɔm soonu ita. Yen biru ba furɔ ge buraru koosi nge mangon marum. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu. Nge mɛya ba maa yiruse kua.

¹⁸ Kɔsobun wirugii wi, u yāku kowo tɔnwero Seraya mwa, ka win yiruse Sofoni, ka sere maa tɔmbu ita be ba sãa yerun kɔnnɔ kɔsu. ¹⁹ Yen biru u tabu kowobun wirugii goo mwa ka tɔmbu nɔɔbu sina bokon bwāabu sɔɔ, ka sere tabu sunɔn tire yoro wi u ra tɔmbu soogeru mwɛ, ka sere maa damgibu gabu tɔmbu wata be ba tie wuu ge sɔɔ. ²⁰ Be kpurowa u sua u ka Babilonin sina boko daawa Ribilaɔ. ²¹ Ma Babilonin sina boko wi, u dera ba bu so ba go Ribila mi, Hamatin temɔ.

Nge mɛya ba ka Yudaba gura ba ka da tem tukumɔ sere mi n toma.

Ba Gedalia kua

Yudaban tem yɛro

(I maa mɛrio Yeremi 40:7-41:18)

²² Yen biru Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u Gedalia Akikamun bii Safanin debubu kua Yuda be ba tien tem yɛro. ²³ Saa ye tabu kowobun wirugii be ba tie Yudaɔ ka ben tɔmbu, ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia kua ben tem yɛro, yera ba

seewa ba da Gedalia win mi Misipaa. Wirugii beya Isimεeli Netanian bii ka Yokanani Karean bii ka Seraya, Tanumeti Netofagiin bii ka Yaasania Maakagiin bii. ²⁴Yera Gedalia u gerua ka bōri u nεε, i ku Babilonin sinam ben berum ko. I sinə sēε besen tem mε sōō kpa i ben sina boko wi sā. I n kua mε, i ko i dobu nō.

²⁵Adama wōō gen suru nōōba yiruse sōō, Isimεeli Netanian bii Elisaman debubu, wi u sāa sina bii u na, wi, ka tōmbu wākuru gabu ba Gedalia go, ka Yudaba gabu ka maa Babilonigii be ba wāa ka wi.

²⁶Ma Yuda be ba tie saa ben wirugibun di sere ka bwēεbwēεbō, ka ben tabu kowobun wirugii be, ba seewa ba kpikiru sua ba da Egibitiō. Domi ba Babilonigibun berum mō.

Ba Yoyakini yara pirisəm di

(I maa mεerio Yeremi 52:31-34)

²⁷Ye ba Yoyakini Yudaban sina boko mwa ba ka da Babiloniō, yen wōō tena ka nōōba yiruse sōōra Efili Mεrodaki u bandu di Babiloniō. Wōō gen suru wākura yirusen sōō yenda nōōbu ka yiruse sōōra u Yoyakini wi yara pirisəm di. ²⁸U ra ka nùn gari ko ka kīru. Ma u nùn aye bεεregiru wē. Win aye te, ta sinam be ba yoru dimō Babiloniō kpuroginu kere. ²⁹Babilonin sina boko wi, u dera ba Yoyakini yāa kpaanu sebusia dōma te u nùn yara pirisəm di. Sanna ba ra di sere Yoyakini u da u ka gu. ³⁰Yèn bukata u mō kpuro sina boko wi, u ra nùn wēwa baadomma sere ka win wāarun tōru kpuro sōō.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8